

Leto XXI. Stev. 54
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK, OD OSVOBODITVE DO 1. JUL 1951 KOT DNEVNIK, NALO PA KOT TEDNIK # OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z «BORBO»

PO KONFERENCI STALNEGA SVETA V ANKARI

TEŽIŠČE BALKANSKE ZVEZE TA ČAS NI NA VOJAŠKIH UKREPIH

kolikor bi to zmanjšalo pomen trojnega sodelovanja kot samostojnega konstruktivnega činitelja v mednarodnih odnosih

nosno aktivno izkoriščanje vseh obstoječih možnosti v tej smeri. V skladu z menjanjem mednarodnega položaja in upoštevanje to, kar je bilo v našem sodelovanju že ustvarjeno, je očitno, da pot in način za doseg tega cilja ne moreta biti vedno ista, to je z enakim poudarjanjem posameznih aspektov. Tako je jasno, da v današnjih pogojih težišče ne more biti na vojaških ukrepih, posebno, če bi to lahko vplivalo na zmanjšanje pomena trojnega sodelovanja kot samostojnega konstruktivnega faktorja, z drugimi besedami, če bi se odrazilo kot podpora politiki blokov, do katere je stališče jugoslovanske vlade dobro znano. S tem, da nas je ankarska konferenca približala temu cilju, za katerega priznamo, da ni skromen, vendar pa realen; s tem, da nas je utrdila v tem prepričanju

in potrdila koristnost prav tako usmerjenega sodelovanja — in prepričan sem, da je — smo lahko zadovoljni z rezultati konference. Koča Popović Fuadu Köprülüju Po prihodu na zemunsko letališče je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović poslal turskemu zunanjemu ministru g. Fuadu Köprülüju naslednjo brzojavko: »Zahvaljujem se vam za gostoljubnost in ljubeznivost. Ta naš obisk v vašem glavnem mestu bo ostal meni in mojim sodelavcem v trajnem spominu. Naša konferenca, na kateri smo imeli zadovoljstvo ponovno sodelovati z našim spoštovanim kolegom g. Stefanopolosom, pred-

stavlja še en prispevek k razvijanju prijateljstva in sodelovanja naših treh držav in prepričan sem, da tudi nov korak okrepitvi miru in mednarodnega sodelovanja. Posebno smo bili počaščeni s pozornostjo, ki nam jo je ves čas našega bivanja izkazoval njegova ekscelencija, predsednik ministrskega sveta g. Menderes. Sprejmite, ekscelencija, ponovno izraze mojega prijateljstva in spoštovanja.«

STEFANOPULOS O KONFERENCI

Ankarski rezultati

najboljši odgovor tistim, ki so pričakovali spremembo značaja Balkanske zveze

Atene, 4. marca. (Tanjug). — Grški zunanji minister Stefanopolos je na povratku iz Ankare izjavil, da se vrača popolnoma zadovoljen s prve seje Stalnega sveta Balkanske zveze. »Konferenca, ki je potekla v ozračju vzajemnega zaupanja in skupnih stališč, je pokazala, kakor poudarja tudi sporočilo, da ostanje značaj in cilji zveze nespremenjeni.« je poudaril Stefanopolos in dodal, da bodo tri države razen pozornosti, ki jo bodo še nadalje posvečale svojim vojaškim silam, stremele za poglobitvijo medsebojnega sodelovanja tudi na drugih področjih, kar dokazuje, da so odnosi med njimi trdni in neločljivi. Istovetnost stališč v politiki, ki jo zasledujejo, in sicer po proučitvi sedanjega mednarodnega položaja, je najboljši odgovor vsem tistim, ki so pričakovali neko spremembo v značaju zveze ter menili, da obstajajo različna stališča med tremi zavezniki. Sklep o ustanovitvi balkanske posvetovalne skupščine pomeni novo dobo v odnosih treh držav, ki se bodo še bolj trudile za njihovo nadaljnjo poglobitev. Stefanopolos je poudaril tudi velik pomen sklepov za razvoj gospodarskih odnosov med tremi balkanskimi zavezniki.

Sporazum o temeljnih načelih Balkanske posvetovalne skupščine

Ankara, 4. marca (Tanjug). Na včerajšnji zadnji seji prve konference Stalnega sveta Balkanske zveze je bil podpisan dokument o ustanovitvi Balkanske posvetovalne skupščine. Tekst tega dokumenta se glasi:

Pogodbene stranke odločene, da dokažejo še tesnejše in plodnejše odnose, ki že tako srčno obstojajo med njimi v službi miru in varnosti na njihovem skupnem področju napredka in popolne neodvisnosti njihovih narodov, v skladu z načeli Ustanovne listine OZN; v želji, da še aktivnejše razvijajo svoje sodelovanje, ki sloni na pogodbi o prijateljstvu in sodelovanju, podpisani v Ankari 28. februarja 1953, in na sporazumu o zvezi, sodelovanju in medsebojni pomoči, podpisanim na Bledu 9. avgusta 1954; sprejemajoč splošna načela o ustanovitvi posvetovalne skupščine, ki so jih predložili trije zunanji ministri na blejski konferenci 9. avgusta leta 1954; so sklenile ustanoviti Balkansko posvetovalno skupščino in so se v tem cilju zedinile na naslednje:

Naloge skupščine
Člen 1. Posvetovalna skupščina je skupni organ pogodbenih strank.
Člen 2. Skupščina ima nalogo proučevati vsa sredstva, ki bi bila lahko v prid razvoju sodelovanja med državami-podpisnicami v cilju ohranitve miru, zaščite skupnih interesov in ustvarjanja blaginje narodov pogodbenih držav na vseh področjih njihovih medsebojnih odnosov.
Skupščina bo vladam pogodbenih strank po Stalnem svetu blejskega sporazuma dostavljala priporočila in predloge za doseg zgoraj omenjenih ciljev.
Prav tako lahko izraža tudi

mandat člana posvetovalne skupščine preneha, če preneha mandat v njegovi narodni skupščini. Njegov namestnik bo določen v skladu s prvim odstavkom tega člena.
Člen 7. Člani stalnega sveta lahko sodelujejo pri delu posvetovalne skupščine in tudi lahko govorijo, ne morejo pa sodelovati pri glasovanju.
Člen 8. Člani skupščine uživajo na ozemljih pogodbenih strank imuniteto in privilegije, potrebne za opravljanje njihovih dolžnosti.
Pogodbene stranke bodo sklenile sporazum o omejenih imuniteti, ki se lahko razširi tudi na druge osebe, posebej označene v statutu, predvidenem v 10. členu tega sporazuma.
Člen 9. Mandat skupščine je omejen na dve leti, po preteku tega roka pa je novo imenovanje v skladu s členom 6. Člani so lahko ponovno izvoljeni.

Njena sestava in mandat
Člen 4. Funkcije so nasvetovalne.
Vsi predlogi, priporočila ali resolucije skupščine morajo dobiti večino glasov članov vsake nacionalne skupine na seji prisotnih.
Člen 5. Skupščina lahko vzpostavi zveze s podobnimi ustanovami.
Člen 6. Posvetovalno skupščino sestavljajo člani, ki jih določi narodna skupščina vsake od pogodbenih strank izmed svojih članov po 20 iz vsake narodne skupščine.
Narodne skupščine lahko hkrati določijo namestnike.

OSNOVE SKUPŠČINSKEGA STATUTA

Skupščina se sestane na redno zasedanje enkrat letno izmenoma v glavnih ali drugih mestih pogodbenih strank. V primeru potrebe lahko predsedstvo skupščine skliče skupščino na izredno zasedanje.
Člen 10. Ko stopi v veljavo ta sporazum, bodo vlade pogodbenih strank takoj skupno imenovale trojno komisijo, da bo najkasneje v roku enega meseca izdelala statut posvetovalne skupščine, ki jim bo predložen v odobritev.
Omenjeni statut bo predpisal pravila organizacije in procedure ter način razdelitve stroškov.
Prvo zasedanje posvetovalne skupščine bo sklicano čimprej po odobritvi omenjenega statuta.
Posvetovalna skupščina bo sama določila pravila procedure v mejah tega sporazuma in omenjenega statuta.
Člen 11. Stalni svet lahko po soglasju sprejetem sklepu, po zahtevu posvetovalne skupščine ali na njen predlog vnese spremembe ali dopolnila za tak sporazum.
Zgoraj omenjene dopolnitve ali spremembe stopijo v veljavo, ko jih odobri vsaka od pogodbenih strank v skladu z njihovimi ustavnimi predpisi na dan zadnje odobritve.
Obvestilo o vsaki odobritvi bo sporočeno po diplomatski poti ostalim pogodbenim strankam čimprej mogoče.

Indijski veleposlanik pri Jovanu Veselinovu in Osmanu Karabegoviću

Beograd, 4. marca (Tanjug). Predsednik Izvršnega sveta Srbije Jovan Veselinov je sprejel danes dopolne indijskega veleposlanika v Beogradu g. Radžašvara Dajala. Veleposlanik Dajal je zatem obiskal tudi člana Zveznega izvršnega sveta Osmana Karabegovića. Tudi ta obisk je bil protokolarnega značaja.

KOČA POPOVIĆ OB ODHODU IZ ANKARE

UTRDITEV MIRU

osnovna misel in cilj Balkanske zveze

Ankara, 4. marca. (Tanjug). — Včeraj dopoldne je s posebnim letalom odpotovala v Beograd jugoslovanska delegacija z glavnim sekretarjem Kočo Popovićem na čelu, ki je sodelovala na konferenci zunanjih ministrov balkanskih držav. Na ankarskem letališču so delegacijo pozdravili člani turške vlade s predsednikom Menderesom na čelu, guverner Anvov, poveljnik ankarske garnizije, jugoslovanski veleposlanik v Turčiji Miša Pavičević, grški veleposlanik v Ankari Kalargis ter grški zunanji minister Stefanopolos, ki je kasneje s člani grške delegacije odpotoval v Atene. Na prošnjo dopisnika Tanjuga, da bi povedal svoje mnenje o pomenu sestanka stalnega sveta Balkanske zveze, je državni se-

ekretar za zunanje zadeve Koča Popović pred odhodom iz Ankare izjavil: »Osnovni smisel in cilj trojne politike in trojne zveze je bil in ostane utrditev miru. To pomeni, da se mora to sodelovanje v zvezi z razvojem mednarodnega položaja razvijati v tej smeri. Na osnovi takega merila je lahko oceniti pomen aktivnosti na mednarodnem področju, uspeh treh držav skupno in vsake od njih posamezno in torej tudi pomen naše konference. Zato je tudi razumljivo, da je v skupnem komuniqueju posebno poudarjena s ene strani potreba po nadaljevanju naporov za zmanjšanje mednarodne napetosti in po drugi strani razvoj notranjega trojnega sodelovanja, posebno na gospodarskem in kulturnem področju.«

sti za delo takšnega skupnega telesa. »Ceprav je posvetovalna skupščina — je nadaljeval predsednik jugoslovanskega parlamenta — samo s tem, da je posvetovalna, kajti drugačna ne more biti, omejena v svojih pravicah na dajanje priporočil in predlogov, vendar lahko odigra pomembno vlogo v razvoju vsestranskega sodelovanja med zavezniki in deželami, toliko bolj, ker ima po sporazumu pravico izražati mišljenja in dajati sugestije o vprašanih splošnega pomena.« Potem ko je omenil, da bo statut Balkanske posvetovalne skupščine izdelala v teku enega meseca trojna komisija, je Moša Pijade poudaril, da so osnovna načela bodočega statuta vsebovana v podpisanim sporazumu. Predsednik Pijade je zlasti naglasil pomen četrtega člena sporazuma, s katerim je določeno, da morajo vsi predlogi, priporočila in resolucije posvetovalne skupščine dobiti večino glasov vsake nacionalne skupine. »To je demokratiški ukrep, ki najbolj ustreza značaju in nalogam te skupščine,« je dejal Moša Pijade. Predsednik Zvezne ljudske skupščine je zatem izrazil prepričanje, da bodo parlamentni treh zaveznških držav toplo pozdravili sporazum, ki je bil sprejet na prvem sestanku Stalnega sveta, in da bodo, ko pride za to čas, določili delegacije, ki bodo sposobne opraviti njim zaupane naloge. »Treba je imeti v mislih — je končal predsednik Pijade —

»da je ustanovitev takšne skupščine za naše dežele prvi poskus te vrste in da naloga ni posebno lahka. V vsakem primeru se bo mogla Balkanska posvetovalna skupščina šele s svojim delom afirmirati kot pomemben instrument trojnega sodelovanja.«

Incident v Gazi pred VS

New York, 4. marca (AFP). — Varnostni svet OZN se je nocoj sestal. Seja Sveta je bila posvečena incidentu, ki se je pripetil pretekli ponedeljek na izraelsko-egiptovski meji pri Gazi. Predsednik Varnostnega sveta Selim Sarper je povabil na sejo predstavnika Egipta Omarja Lutfija in predstavnika Izraela Aba Ebana. V imenu ZDA je James Wadsworth predlagal, naj Varnostni svet povabi generala Burnsa, vodjo komisije za kontrolo nad premirjem v Palestini, da poda poročilo o incidentu. Dejal je, da se za incident ne more najti nikakršno opravičilo, in dostavil, da ameriška vlada obsoja vsako politiko represalij. Njegov predlog je podprl tudi francoski delegat Henry Hoppenot. Angleški delegat Pierson Dixon je ugotovil, da je to najhujši incident od podpisa premirja in pripomnil, da je iz prvih poročil lahko sklepati, da je Izrael že naprej pripravil ta napad. Iranski predstavnik Nasrullah Entezam je izjavil, da se

Svet »ne more omejiti le na obsoje incidenta, temveč se mora zavedati tudi svoje odgovornosti«. Novozelandski delegat Leslie Munro je dejal, da je za napad izraelskih vojakov na egiptovske straže odgovorna izraelska vlada. Brazilski delegat Haime De Baros je nasploh obsodil kršenje premirja, pa naj bo to s strani Izraela ali Egipta. Predsednik Sveta Salih Sarper je v imenu Turčije poudaril »veliko zaskrbljenost, ki jo je izrazil incident glede na odgovornost Turčije za vzdrževanje stabilnosti na Srednjem vzhodu po podpisu obrambne pogodbe z Irakom. Tudi on je podprl predlog, naj general Burns osebno poda Svetu poročilo o incidentu. Varnostni svet je nato prekinil sejo. Se je predsednik Sveta apeliral na Izrael in Egipt, da se vzdržita nasilij. Generalni sekretar Dag Hammarskjöld, je izjavil, da bo generalu Burnsu poslal vabilo Varnostnega sveta. Datum prihodnje seje bo določen, ko bo prišel odgovor generala Burnsa.

»Sporazum o Balkanski posvetovalni skupščini — je dejal predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade uredniku »Jugopressa«

Burmanski minister v Beogradu

Beograd, 4. marca (Tanjug). Po obisku v nekaterih evropskih državah je prišel z letalom iz Pariza v Beograd minister za agrarno reformo Burne g. Thau-kin Thin. Na letališču je sodelaval s tanjugač izjavil, da bo med bivanjem v Jugoslaviji proučil naše uspehe na gospodarskem področju, zlasti v kmetijstvu. Izgospodarski stiki med Jugoslavijo in Burmo bodo še tesnejši in da evropskih dežel, s katerimi ima Burma na tem področju najtesnejše stike.

Sporazum o Balkanski posvetovalni skupščini dokument največje važnosti

je dejal predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade uredniku »Jugopressa«

Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je uredniku Jugopressa izrazil svoje zadovoljstvo ob podpisu sporazuma o ustanovitvi Balkanske posvetovalne skupščine, kakor tudi upanje, da bodo člani novega organa našli način in možnosti, da postane učinkovit in pomemben faktor v skupnem življenju narodov držav Balkanskega sporazuma. »Sporazum o Balkanski posvetovalni skupščini — je dejal Moša Pijade — predstavlja dokument največje važnosti za uresničenje ideje skupnega parlamentarnega telesa, ki je bila sprejeta že v Atenah. Sporazum je dočela jasn, kar se tiče vloge, kakor tudi organizacije in načina dela posvetovalne skupščine. V njem so zaobsežene vse potrebne, ki so povzročile ustanovitev te skupščine, kakor tudi možno-

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Snežna razmera: Tamar 125 cm, Srebrna 120 cm, —13 stopinj Celzija, Vršič 120 cm, —12, Krvavec 110 cm, —5, Kopač 100 cm, —10, Dom na Kanižu 100 cm, —7, Ljubljana 24 cm, Kranj 20 cm, Jezersko 39 cm, Slončev Gradec 20 cm, Celje 40 cm, Maribor 54 cm, Murska Sobota 36 cm, Novo mesto 33 cm, Postojna 4 cm.
Vremenska napoved za 5. marec: delno oblačnost, ki se bo pozneje, zlasti v severovzhodni Sloveniji, povečala. Temperatura ponoči v kotlinah do —13, drugod med —9 in —15, 4. do 4. na Primorskem do 10 stopinj. Temperatura se bo v višjih predelih dvignila. Zjutraj v nižinah rahla megla.

Glasovanje v bonnskem Zveznem zboru o pariških sporazumih

NOV SPOR MED ANGLEŠKIMI LABURISTI

Bevan proti vodikovi bombi

Pod pritiskom bližnjih volitev ne kaže, da bi prišlo do razkola stranke

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

London, 4. marca. — Debatu v Spodnjem domu o obrambi je sprožila v Laburistični stranki nov spor. Dve krili stranke, večina, ki uveljavlja politiko vodstva, in tako imenovana levica z Bevanom na čelu, sta se spoprijeli tokrat na novem torišču angleške politike, dasi v vprašanju, za katero gre, med laburisti pravzaprav ni bistvenih trenj. Dve struji laburističnega gibanja sta, razen nekaj pacifistov, pravzaprav odobrili vladni odlok o izdelovanju vodikovih bomb in njihovem kopičenju. Opozicija je torej sprejela vodikove bombe »kot neizogibno sredstvo, da bi zastrašili agresijo«, na katerem sloni zdaj angleška obrambna politika.

Pokazalo pa se je, in sicer v dokaj dramatičnih okoliščinah, da so celo takrat, ko se v bistvu vprašanja strinjajo, med laburisti možna odkrita trenja. Še več, tokrat kriza ni samo razdelila levice in desnice, marveč je povzročila tudi razne nastope v najobsežnejšem Bevanovem centru. Ohranjeni ob glasovanju o spreminjanju predlogu opozicije k vladnemu poročilu o obrambi, so se zbrali okrog Bevana v precejšnjem številu tudi nekateri laburistični poslanci, ki ne veljajo za njegove pristaše, hkrati pa je šest najbolj intimnih Bevanovih sodelavcev podprlo uradno smer stranke in se ločilo od akcije

mu poročilo, da je s tem podprt predlog, naj bi atomske bombe uporabljali celo v primeru agresije, storjene izključno s tako imenovanim običajnim orožjem. Na to vprašanje, ki ga je zastavil Bevan dvakrat, Attlee ni odgovoril. Bevanova intervencija je pripomogla, da 62 poslancev ni glasovalo za predlog. Tako je bil predlog opozicije odklonjen z nepričakovano večino nad 100 glasov. Vse to je seveda dvignilo nov val ogorčenja proti Bevanu v tistih krogih laburističnega gibanja, ki mu sicer niso nič kaj naklonjeni.

Za prihodnje sredo je napovedan sestanek tako imenovane parlamentarne laburistične stranke, na katerem bodo razpravljali o najnovejšem »razkolu«. Prvi v seznamu »obdolženih« in morda edini bo tokrat Bevan.

Iz sedanjega razpoloženja med laburisti je težko sklepati, kaj bodo ukrenili proti »upornikom«. Ze zdaj pa je jasno, da je bilo število poslancev, ki so se vzdružili glasovanju, preveliko, da bi lahko odklonitev podpore uradni politiki stranke obravnavali kot hujski prestopok. Tisti, ki zdaj kritizirajo Bevana, čedalje manj omenjajo, da so se poslanci vzdružili glasovanja, pač pa čedalje bolj poudarjajo mučen nastop v debati, s katerim je spravljal vodja levice v neprijeten položaj predsednika stranke. Kritiki trdijo, da je Bevan pozabil, da je vodja opozicije in predsednik alternativne angleške vlade. Prav zato ni smel načeti vprašanja, na katero ne more odgovoriti noben vodilni politik, če noče prevzeti obveznosti celo prej, preden pride do dogodkov, o katerih razpravljajo.

V angleški javnosti je v zvezi z najnovejšim sporom v Laburistični stranki ponekod slišati tudi mnenje, da bi utegnilo priti do

ostrejših ukrepov proti Bevanu in celo do njegove izključitve. Tisti krogi, ki zmerneje presojujejo sedanjí položaj med laburisti, pa

Clement Attlee, vodja Laburistične stranke

menijo, da ta kriza ne bo privedla do takšnega razpleta. V letu, v katerem pričakujejo parlamentarne volitve v Veliki Britaniji, bi po mnenju teh krogov težko pričakovali, da bo vodstvo stranke tvegalo akcijo, ki bi lahko angleško ljudstvo znatno razburila.

D. Blagojevič

Pojavila so se prva trenja v na videz trdni vladi Edgara Faure

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 4. marca. V impozantni večini, ki podpira Edgara Faure so se pojavile prve težave. Gibanje »poujadistov«, ki se je poročilo kot davčni upor malih trgovcev in obrtnikov v zaostalem središču Francije, se je razširilo proti severu in v zvezi z vinogradniškim jugom prodrlo do Pariza. Knjižarnar z dežele, čigar protidavčnih, protidemokratskih in protisemitskih gesel se nedavno niso jemali v mar, je že potkal na vrata bourbonske palače in povzročil trenja med poslanci sredine in desnice.

Edgar Faure je v deklaraciji ob investituri poudaril kot imperativ svoje gospodarske politike boj proti inflaciji in naraščanju cen ter zboljšanje življenjske ravni Francozov. Zdej pa je že popustil: zvišanje plač in pokojnin uradnikom mu je odneslo iz malone prazne državne blagajne nad 900 milijonov frankov. Zaman pa vlada pričakuje, da se bo državna blagajna napolnila z zaostalimi davki trgovcev in obrtnikov. Nezdovoljstvo uradnikov zdaj ni nič manjše, saj so jim zvišali plače povprečno komaj za 210 frankov mesečno.

V drugem položaju bi moral morda pristaši protidavčnega gibanja malih trgovcev in obrtnikov popustiti pred odločnostjo

pravni organov. Toda pred volitvami postajajo poslanci zelo popustljivi, pa naj gre za karkoli. Tako se je znašla Faureova vlada v skrajno neprijetnem položaju: na eni strani pritisk uradnikov, katerih nezadovoljstvo z zvišanjem plač vpliva na zbornico, ki vidi v njih armado volivcev, na drugi strani pa pritisk pristašev novega gibanja, ki zahtevajo znižanje davkov in odpis zaostalih davkov. Tudi tem državljanom je zbornica naklonjena iz enakih razlogov kakor uradnikom.

Spričo teh trenj mora nova vlada že gledati mesec dni vnaprej in se pripravljati na zvišanje mezd ali na zadušitev stavk, ki bi utegnile izbruhniti

nauer in vodja svobodnih demokratov Dehler danes v palači Schaumburg ob Renu dve uri razgovarjala o »krizi vladne koalicije« zaradi glasovanja svobodnih demokratov proti posarskemu sporazumu. Po razgovoru so novinarjem sporočili, da je »kriza končana« in da vladna koalicija v dosedanjí sestavi nadaljuje delo.

R. Vujović

S TISKOVNE KONFERENCE V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

NAPREDEK V SODELOVANJU DEŽEL BALKANSKE ZVEZE

Beograd, 4. marca (Tanjug). — Na današnji redni tiskovni konferenci je predstavnik Državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković pozdravil sadove prvega sestanka Stalnega sveta Balkanske zveze. V odgovorih na vprašanja o delu konference je rekel:

»Kakor je videti iz komunikacija, je dosegla konferenca nov po-

memben napredek v sodelovanju med tremi zaveznikiški deželami. Najvažnejši izraz tega je sklenitev sporazuma o ustanovitvi Balkanske posvetovalne skupščine, dalje sklep o bližnjem sklicanju gospodarske konference in sklep o ustanovitvi mešane komisije treh dežel, ki bo sestavila osnutek za ustanovitev balkanskega znanstvenega inštituta.«

»Ni dvoma«, je rekel Branko Drašković, »da bo Balkanska zveza, kakor je poudarjeno v komunikaciji, tudi v prihodnje pomemben činitelj za ohranitev miru in pospeševanje mirnega sodelovanja na tem področju in na svetu sploh.«

Branko Drašković je potrdil vest, da je jugoslovanska vlada že prej v običajnem roku privo-

lila v imenovanje novega kitajskega veleposlanika v Beogradu g. Vu Hsin Canga in je poudaril, da je bil g. Vu na raznih visokih položajih, zadnje čase pa pomočnik zunanega ministra vlade LR Kitajske.

V odgovoru na neko vprašanje je Branko Drašković izrazil upanje, da ratifikacija pariških sporazumov v zahodnonemškem Zveznem zboru ne bo preprečila nadaljnjih naporov, da bi uredili nemško vprašanje. Spričo skupne deklaracije vseh zahodnonemških strank o združitvi Nemčije, ki je bila objavljena hkrati z ratifikacijo pariških sporazumov v Bonnu, je dejal, da ta deklaracija še enkrat potrjuje, kako močno so težnje nemškega naroda po združitvi.

Edenov optimizem

v zvezi z ureditvijo spora zaradi Formoze

New Delhi, 4. marca (AFP). Britanski zunanji minister Eden je odpotoval davi z letalom iz New Delhija v Bagdad. V indijskem glavnem mestu se je sestal z Nehrujem, čigar gost je bil. Po vestih iz zanesljivih virov sta razpravljala o Formozi in zlasti se o možnosti, da bi sklicali konferenco, na kateri bi to vprašanje uredili. Dosega mini-

malnega sporazuma, s katerim bi zagotovili uspeh konference, in vprašanje dežel, ki bi morale sodelovati na njej, sta dve, kot je rekel Eden, poglaviti težavi pri obravnavanju tega problema. Kaže, da je Eden v indijskem glavnem mestu zvedel nekatere stvari, ki so mu dovolile, da je na nekem sestanku indijske kongresne stranke izrazil upanje, »da se bo v nekaj tednih ponudila prilika za pogajanja«.

Danes popoldne je angleški zunanji minister prispel v Bagdad.

Kako sodi »Times«

London, 4. marca. Londonski »Times« sodi, da so bili zasebni razgovori med angleškim zunanjim ministrom Edenom in indijskim ministrskim predsednikom Nehrujem o Formozi uspešni. Nehru je rekel, da je pripravljen posredovati v Pekingu, da bi kitajska vlada objavila deklaracijo proti vojni, če bi se ZDA odločile za podoben ukrep. Indijska vlada prepušča Veliki Britaniji, naj posreduje v ZDA.

ODBIT NAPAD NA OTOK KAOTENG

TAJPEJ, 4. marca (AP). Po uradnem poročilu s Formoze je 40 kitajskih ljudi in člank skušalo danes napasti otok Kaoteng v skupini Macu. Po potnem topniškem dvoboju so se ladje umaknile.

Odkrita beseda

predsednika Eisenhowerja, ki je dejal, da bi Cankajškovo napad na Kitajsko pomenil agresivno vojno

New York, 4. marca (Tanjug). »Washington Post« objavlja članek, v katerem je med drugim rečeno, da je predsednik ZDA na svoji večerajšnji tiskovni konferenci dejansko priznal suverenost Kitajske.

Na konferenci so Eisenhowerja vprašali, če so ZDA dale Cankajškovo kakšno jamstvo, ko slednji trdi, da pričakuje podporo Washingtona ob invaziji na kitajsko celino. Clankar pravi, da je Eisenhower »z redko odkritosrčnostjo rezko odvrnil, da misli, da je bilo o tem vprašanju že dovolj govora in da ZDA ne bodo sodelovale v agresivni vojni«.

To je doslej najbolj jasno javno dezavuiranje Cankajškovega od nekega uradnega predstavnika ZDA. Se bolj važno pa je priznanje, pravi komentator, da bi

Cankajškovo napad na Kitajsko pomenil agresivno vojno.

KUOMINTANGOVCI BODO BRANILI KVEMOJ IN MACU

TAJPEJ, 4. marca (AFP). Iz dobro poučenih krogov se je izvedelo, da je Cankajšek v razgovoru z Dullesom izjavil, da Kuomintangsko silo ne bodo brez borbe zapustile otokov Kvemoj in Macu. Po istih virih je Dulles izjavil, da ZDA zankrat ne gledajo ugodno na predlog, da bi bil za ceno otokov Kvemoj in Macu ustavljen ogenj. Prav tako je poudaril, da ameriška vlada ne misli skleniti nobenega tajnega sporazuma brez sodelovanja Cankajškove vlade.

Soboljev pri OZN

Moskva, 3. marca. TASS poroča, da je ministriški svet ZSSR danes imenoval veleposlanika Soboljeva za stalnega predstavnika Sovjetske zveze v Varnostnem svetu OZN.

NOČNE BRZOJAVKE

NOVI POSKUSI Z ATOMSKIM OROŽJEM

NEW YORK, 4. marca (Tanjug). Pri poskusu z nuklearnim orožjem v puščavi Nevada preizkušajo ZDA učinek novega atomskega izstreka, ki naj bi bila z njim oborožena vsa ameriška reaktivna letala. Istočasno preizkušajo tako imenovano »bombo-krtaca«, ki je dobila ime po tem, ker kakor krtaca pomete zemljo, kamor pade. Eksploziv, ki ga vsebuje, ustreza moči 7000 ton trinitrotoluola.

POMOČ ZDA ALBANJI
WASHINGTON, 4. marca (AFP). Predsednik Eisenhower je ponudil Albaniji pomoč v živilih v vrednosti 500.000 dolarjev. Ponudba bo uradno poslana po Mednarodnem Rdečem križu. ZDA nudijo pšenico, korožo in rastlinsko olja.

BOLGARIJA TRGOVINSKI SPORAZUM Z ZSSR

Sofija, 3. marca (AFP). V Moskvi je bil sklenjen trgovinski sporazum med Bolgarijo in SZ za leto 1955. SZ bo dobavljala Bolgariji industrijsko opremo, kmetijske stroje, avtomobile, kovine, bombaž, kavčuk, papir, gnojila in kemijske izdelke, iz Bolgarije pa bo uvažala kovine, tobak, vlačice in nekatere kmetijske pridelke.

DANSKA AMERIŠKA ATOMSKA CENTRALA NA GRÖNLANDIJI

Kjøbenhavn, 3. marca (AFP). Ameriško veleposlanstvo je objavilo brošuro, po kateri namerava ZDA s sodelovanjem danskih oblasti zgraditi tovarno za atomsko energijo v Tulu na Grönlandiji, kjer je veliko ameriško vojaško oporišče.

JAPONSKA LEČA ZA SONČNO PEČ

Nagoja, 3. marca (AP). Nedavno objavljeni japonski trusi »Mitsubishi« je izdelal aluminijasto reflektivno lečo za prvo japonsko sončno peč. Visoka temperatura sončne peči bodo uporabljali za raztapljanje kovin in za izdelavo sintetičnih dragih kamnov. Peč bo stala približno 14.000 dolarjev.

OBSTRUKCIJA V ITALIJSKEM SENATU

RIM, 4. marca (Tanjug). V italijanskem senatu se je danes nadaljevala debata o ratifikaciji zahodnoevropske zveze. Pričakovano vladnih strank, da bo debata danes končana, se niso izpolnila zaradi uspešno izvedene taktike obstrukcije poslancev socialistične stranke. Socialisti so skupaj s komunisti organizirali tudi ulične demonstracije proti zahodnoevropski zvezi.

Zadnje sportne vesti

SVETOVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU
Düsseldorf: ZDA — Poljska 6:2.
Krefeld: ZSSR — Švica 7:2 (2:0, 2:1, 3:1).
Köln: Kanada — Nemčija 10:1 (3:0, 4:1, 3:0).
SAHOVSKO PRVENSTVO SZ
MOSKVA, 4. marca. V XIII. kolu šahovskega prvenstva Sovjetske zveze so se parije končale takole: Smagin — Kan 1:0, Smislov — Averbach remi, Furman — Spaski 1:0, Flor — Botvinnik remi, Ilivicki — Kotov remi, Borisenko — Petrosjan remi.
Po XIII. kolu ima Smislov 9 točk, Geller 8,5 (1), Botvinnik in Spaski 8,5 in tako dalje.

Aneurin Bevan, vodja levih laburistov

prvaka levice. Med temi štirim sta tudi poslanci Richard Crossman in Harold Wilson. Novi spor med laburisti, ki je po mnenju tukajšnjih političnih vtičevem nudil konservativnim prizore, da so videli cije, je povzročil Bevan s svojim govornim koncem debate. Od predsednika stranke Attleeya je zahteval, naj pojasni, ali pomeni spreminjanje predlog k vladne-

Prijateljstvo s Francijo

se je ponovno manifestiralo ob obisku naših pravnikov

Paris, 4. marca (Tanjug). — Predsednik skupščine Francoske unije Albert Sarraut je danes popoldne v Versaillesu priredil svečan sprejem na čast delegacije jugoslovanskih pravnikov. Sprejemu so prisostvovali številni poslanci iz vseh dežel Francoske unije.

V svojem pozdravnem govoru je predsednik Sarraut poudaril tradicionalno prijateljstvo med narodi Jugoslavije in Francije. Ob zaključku svojega govora je naglasil, da so jugoslovanski narodi lahko ponosni na takšnega genialnega voditelja, kakor je maršal Tito. Izrazil je prepričanje, da bodo narodi Jugoslavije in Francije v svojem razvoju dosegli še nove uspehe.

Za pozdrav se je zahvalil taj-

Menzies v Rimu

Rim, 4. marca (Tanjug). Predsednik avstralske vlade Menzies se je danes na poti iz Haaga v Sydney ustavil en dan v Rimu. S Scelbo je izmenjal misli o pomembnih in gospodarskih stikih med obema deželama. Dotaknila sta se zlasti izseljevanja Italijanov v Avstralijo. Na leto se izseli iz Italije v Avstralijo po-

Proti umetnemu raznarodovanju je devinski in nabrežinski svet protestiral pri tržaškem komisarju Palamari

Trst, 3. marca. (Tanjug). Devinsko-nabrežinski občinski svet je sinoči soglasno sklenil, da ne bo dovolil ustanovi za pomoč beguncem iz nekdanje Jul. krajine in Dalmacije, da bi na področju

Vejevoda pri Širokem

Praga, 3. marca. Kakor poroča češkoslovaška agencija ČTK, sednik Vilim Široky sprejel izrednega in opolnomočenega veleposlanika FLR J Ivana Vejevoda. Pri sprejemu je bil tudi šef protokola češkoslovaškega zunanjega ministristva

nik Zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković, ki je izrazil željo, da bi stari, v borbah preizkušeno prijateljstvo postalo še trdnješe in da bi služilo miru v svetu.

ODPOR PROTI PARIŠKIM POGODBAM bodo nemški socialni demokrati nadaljevali

Bonn, 4. marca. Na današnji seji predsedstva kontrolne komisije in izvršnega sveta odbora Socialnodemokratske stranke je govoril njen predsednik Ollenhauer o položaju po ratifikaciji pariških pogodb. Rekel je, da je še dočela odprto vprašanje, ali in kdaj bodo pariške pogodbe dokončno ratificirane. Predsednik Zveznega sveta je danes izjavil, da bo Zvezni svet razpravljajl o pariških pogodbah 18. marca.

Vodja opozicije je izrazil dvom, da bodo pariške pogodbe sploh uveljavljene, češ da je »iz dneva v dan očitneje, da oborožitev Nemčije ni ne vojaško, ne politično v skladu z mednarodnim položajem«. Zato meni, da bi morali socialni demokrati nadaljevati demonstracije in mitinge proti pariškim pogodbam in oborožitvi in se zavzemati za konferenco štirih o Nemčiji. Ollenhauer je poudaril, da večina nemškega naroda odobrava takšno stališče opozicije. Ollenhauer je danes znova od-

klonil Grotewohlov predlog o referendumu v obeh delih Nemčije, ker ga ima za poskus Pankowa, da bi se pridružil demokratični akciji iz svojih taktičnih računov. V nadaljnji debati, ki se bo razvijala drevi, bo vrhovni organ stranke sklepal o nadaljnjem delu in stališču glede pariških pogodb. Najbrž bo sprejel »lavne misli«, izražene v Ollenhauerjevem poročilu.

Istočasno je predsedstvo sindikatov prek tiska oznanilo, da se ne bo borilo proti sklepm Zveznega zbora in da bo naloga sindikatov v prihodnje v tem, da bi preprečili padec življenjskega standarda, kar bi se utegnilo zgoditi po oborožitvi Nemčije. Sindikati bodo tudi poskrbeli, da ne bo bivšim generalom dovoljeno, da bi nekontrolirano organizirali in vzgajali nemško vojsko. Medtem sta se kancler Ade-

Borba proti pariškim sporazumom se nadaljuje

Bonn, 4. marca (Tanjug). Po dvodnevnem zasedanju je vodstvo socialno demokratske stranke danes sprejelo sklep nadaljevati borbo proti pariškim sporazumom in za zedinjenje Nemčije. Na drugi strani pa se je vodstvo odločilo odstopiti od zbiranja podpisov in se bo v glavnem omejevalo na organiziranje množičnih sestankov proti pariškim sporazumom. Vodstvo stranke obtožuje vlado, da s forsiranjem ratifikacije sporazumov zapostavlja zedinjenje Nemčije

in da s takšno politiko daje podporo tistim silam na Vzhodu in na Zahodu, ki hočejo trajno razdelitev Nemčije. Razen tega je vodstvo odklonilo vsako skupno akcijo z vzhodnonemško socialistično stranko proti pariškim sporazumom.

Socialno demokratska stranka je prav tako zahtevala od vlade, naj preneha z nadaljnjim tokom ratifikacije saarske statuta in začne pogajanja s francosko vlado, da bi s tem preprečila različna gledišča Bonna in Pariza

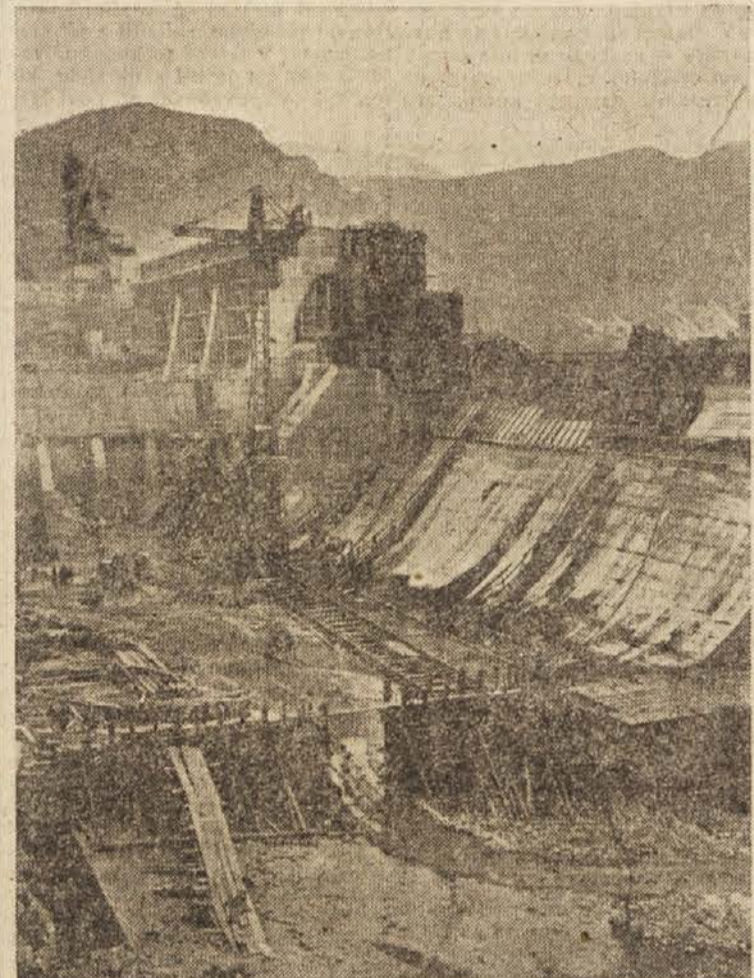
38 TKMOVANJE DESET LET SVOBODNE GRADITVE

Prva stopnica k svetlobi

Ne sem prespal v Zvorniku. Ko se zbudim, sem vstal in se napotil na gradbišče hidrocentralne na Drini. Prilo je in burja je pihala. Hlad vode me ni bilo prav na čisto. Ljudje so na strane hiteli po opravkih. Oziral sem se, da bi videl kako dekle s feredžo. Zaman sem jo iskal. Stari svet je izginil in v njem njegove navade. Povedli so mi, da bi le težko našel muslimana, ki bi si hotela pokriti obraz.

navadil zapela tisto pesem: »Ne dam drage ni kapi, nek ti duša izlapi zbog si- nočnje besede... Skoraj bi ostal. Tu se je usposobil za delo na betonskem mešalcu. In nekega dne je dobil pismo, da ga bo obiskala Anka. Pisala mu je, da bo prišla k njemu in tu ostala. Bil je pri delu nepreviden. Morda od veselja, ker ga je Anka razumela. Ni si zapel jopiča in betonski mešalec ga je zagrabil in pogotnil. Prišla je Anka in ni ga mogla pogladiti zadnjic po laseh, po obrazu. Niti ta tolažba ji ni ostala. Simine telesne ostanke so pokopali. Beton, ki je bil namočen z njegovo krvjo, pa je še isti dan obležal v te-

včeraj so mi povedali, da sta preje bila dva. Stala sta sredi Drine, kakor dva kipa. Eden je sedaj pod vodo, drugi pa čaka, da se mu bo pridružil. K meni je stopil fant in mi rekel: »Gledaš jezero?« »Da,« sem mu odvrnil. »Čoln si delam.« Najbrž sem ga čudno pogledal. Ponovil je: »Da, čoln. Ko zgradimo, se bom vozil po jezeru. Ne samo jaz. Še mnogi drugi. Tu bo letovišče.« »Res,« sem rekel, čeprav se mi je zdelo tako čudno, da se o tem meniva, ko je sedaj v kosmih snežilo. Pod nama pa se je penila ru- java gmoča vode, ki se je v tolmunih pod pregrado igrala z debelimi smrekovi- mi debli, prav tako lahko, kakor bi

Gradnja jezua hidrocentralne Zvornik

meljih prvega turbinskega stebra. Zapiši vse to,« mi je rekel, ko sem od- hajal. Hitro sem se poslovil, ker sem videl, kako mu je teško. Misil sem na Sima in še na tistih trideset mož in fan- tov, ki jih je požrlo gradbišče. Misil sem na tiste sanje o življenju, misil sem na njihove neizpolnjene želje in up. Ničče jih ne bo izvedel. Vse to bo ostalo zakopano v tej ogromni stavbi, ki jo je gradilo več kot deset tisoč de- lavcev. Morda jim bodo vgradili spo- minsko ploščo, kakor tistim v mestu. Morda pa niti tega ne. Morda se jih tudi tistih osemdeset delavcev ne bo več spo- minjalo, ki bodo ostali tu, ko bo hi- drocentrala že prizigala nove luči v va- seh, pognala stroje viskozne tovarne v Lovzici. Morda se jih bodo spominjali samo matere, žene ali dekleta, ki so zmešale same. Spominjale se jih bodo ta- krat, ko bo v teh osamelih hišah zago- rala luč. Tedaj bo morda Anka rekla: »To mi pošilja Sima. To je Simina kri. To je Simina svetloba.« Vsi mi vemo, kaj je elektrika, a morda bo le ona prav čutila, kaj je. Sam pa ne želim, da bi ta luč gorela tistemu nečloveku iz do- line, ki jo bo poplavilo jezero, ki je ubil s krampom delaveca v temi noči, ko je iz rečnega dna kopal to luč. Niso ga še našli.

otrok stresal na tla vžigalce. »Kakšna sila,« sem pomislil. Zopet sem stopil na cesto. Iz Srbije sem prišel zopet v Bosno. Prišel sem do trdnjave, ki je stara kdo ve koliko sto- letij. Tu je pokopan pesnik derviš Kajm baha, ki mu je ljudstvo postavilo spo- menik, ker je pel v njegovem jeziku. Ni se prodal tuja in ljudje ga še danes častijo. V tem majhnem prostoru ob Drini ni se srečali trije svetovi. Dva sta propadla, eden je ostal. Sam pa upam, da bo nekdo prišel pesnik, ki ne bo pel o številkah, ki ne bo pel o zidovih, turčinah, ki bi pel o ljudeh, ki so te številke oživali, te zidove postavili in stekali in vzidali.

Zvečer pa sem bil zopet v kavarni Beograd, kjer so plesali. Vse se je zmešalo, moderni in narodni plesi. Mo- derna pesem in narodna pesem. Z or- kiestrom je pela Dobrinka, ki jo je prejšaji dan njen partner, prav tako pe- vec, udaril v lice, ker mu je odklonila ljubezen. On pa je pil sedaj do nezave- sti in hripavo pel. Ljudje pa so se smejali. Manjkalo je žensk. Za omizjem je bilo največ moških. »Ljudje se tu hitro poročijo in hitro ločijo,« mi je pravil Aso, s katerim sva sedela za mizo in pila črno vino.

Mimo je pritekla neka mlada žena in naja vprašala: »Sta videla mojega si- nata?« Aso je odvrnil v šal: »Pojd in ga poišči na hidrocentrali.« Ona je jezna odšla. »Zakaj si ji tako rekel?« sem de- jal. »Če pri nas mati izgubi otroka, ji rečejo, naj ga gre iskat na hidrocentra- lo. To govorijo zaradi tega, ker ljudje dje menijo, da se pri nas lahko prav vse najde. To je pri nas že pregovor,« mi je razložil Aso. »Pa vendar bi ji lahko povedal. Danes sem vesel,« je re- kel in vrgel kozarec v steno. Nisem se takoj opogumil, da bi vrgel še svojega. Potem sem ga tudi jaz vrgel.

»Tako je prav,« je rekel Aso. »Ko prideš drugič, bomo gradili še drugo stopnico.« »Pridem,« sem rekel. Peta je Dobrinka pesem »Za tebe dragi pevam ovsu psmu o septembru...« in pel je pijani pevec. Vojko Novak

Tekstilna šola v Majšperku?

Z velikim odobravanjem so ljudje iz okolice Majšperka spre- jeli pobudo tovarne »Volnenka«, da bi v tem kraju bila ustanov- ljena tekstilna šola. To šolo bi obiskovala mladina okolinskih kra-jev, ki bi se pozneje zaposlila v tovarni. Mnoge družine v halo- škkih predelih nimajo sredstev, da bi otroke poslale v uk drugam, če bi pa bila šola v Majšperku, bi

Gregorčičev spomenik bodo menda postavili v Kobaridu

O postavitvi spomenika Simonu Gregorčiču se zlasti na Tolminskem, kjer se je pesnik rodil in je poko- pan, že nekaj let razpravljali in vsi so si edini, da je treba v tem ozi- ru res vendarle nekaj ukreniti, raz- lična pa so mnenja o kraju, kjer naj bi spomenik stal. Toda vse ka- že, da bo to Kobarid, kjer je pred- lanskim tudi osnovan pripravljalni odbor, ki se je pred kratkim spet sestel in sicer v Gregorčičevi rojstni hiši na Vrsnem pri Kobaridu. Od- bor, čigar častna člana sta tudi France Bevk in Ivan Regent, je skle- nil poprijeti za delo in spomenik čimprej postaviti. Predvideno je tu- di, da bo nova šola, ki jo gradijo na Vrsnem, posvečena Simonu Gre- gorčiču, na pročelju šole pa bodo odkrili njegov doprni kip in spo- minsko ploščo.

Upamo in želimo, da to pot gre- zares in da bo naš »goriški slavček« vendarle dobil dostojen spomenik, morda že do prihodnjega leta, ko bomo obhajali 50. obletnico njego- ve smrti. Sicer so nekateri menili, da se bo to zgodilo že lani, ob 110- letnici pesnikovega rojstva, toda ker to ni bilo mogoče, naj se vsaj sedaj pohiti.

Medokrajna konferenca in tečaj za zaščito rastlin v Mariboru

Nauk o zaščiti rastlin se hitro razvija; vsako leto se izpopolnjujejo ter uvajajo nove metode in kemična sredstva ter aparature za varstvo rastlin. Da bi se s tem napredkom seznanili tudi ljudje, ki so jim po- verjene naloge v zvezi z izvaja- njem organizacijskih in praktič- nih ukrepov zaščite rastlin, pri- rejata Državni sekretariat za go- spodarstvo LRS in Kmetijski inštitut Slovenije medokrajno konferenco za sadjarstvo in vinarstvo) v dneh od 15. do 17. marca za udeležence iz okrajev: Celje, Ma- ribor-mesto, Maribor-okolica Lju- tomer, Murska Sobota, Ptuj, Slo- venj Gradec in Soštanj.

Program konference in tečaja obsega teoretičen in praktičen pouk o osnovah uspešne zaščite rastlin, spoznavanja najnevarnej- ših boleznih in škodljivcev ter o načinih njih zatiranja; navzoči bodo imeli priložnost videti naj- novejše stroje za zaščito rastlin in ravnanje z njimi, poleg tega pa bodo poslušali tolmačenje najnovejših zakonov, uredb in pravilnikov s področja varstva rastlin. Ing. L. J.

Dopisujte v naš list!

Amaterski oder v Velenju je sedemkrat z uspehom uprizoril Klambundov »Krog s kredom«. Režiral je Mavec in uspešno podal vlogo Maja. Zelo dobro so podali svoje vloge: Oprešnikova — Haitang, Furlan — Tong in Čuču, Tratnik — Cao, Dermol — Canglin, Trampuševa — Čangona in Jakličeva — Yü pei

IZDELKI JESENIŠKE ZELEZARNE so cenjeni na svetovnem trgu

Leta 1953 so jeseniški kovinarji prodali v tujino le 1700 ton svojih izdelkov. Istega leta so v tovarni ustanovili samostojen komercialni oddelek za uvoz in izvoz. Le-ta je začel iskati tržišča po svetu. Turčija je bila prvi odjemalec jeseniških železarskih izdelkov, za njo so se javljali kupci iz ostalih držav Bli- znjega in Daljnega vzhoda. Kolikor nismo mogli prodati kucem v Tur- čiji, smo prodali v Libanon in Si- rijo. Vsa inozemska tržišča so rada kupovala jeseniške izdelke. Po svetu je vedno večje povpraševanje po naši žici, žičnikih in pločevinah, posebno veliko povprašujejo po bo- deči žici. Razen le-teh izdelkov je tudi betonsko železo dober izvozni artikel. Naš inozemski trg se širi z Bližnjega in Daljnega vzhoda v Afriko in Južno Ameriko. Trenutno izvažata jeseniški železarski kolektiv svoje izdelke v Pakistan, Irak, Bur- mo, Anglijo, Sudan, Ciper, Ceylon, Tunis, Abesinijo, Sirijo, Egipt, Tur- čijo in Brazilijo ter Libanon; do- bivamo pa še nova tržišča.

Izvoz v letu 1954 je presegel 3600 ton, v letu 1955 pa namerava- jo kovinarji izvoziti že skoraj 5000 ton raznih izdelkov. Med cenjenimi izvoznimi izdelki so na prvem me- stu žičniki, pločevina, cevi, betonsko železo in kvalitetne elektrode. Leta 1953 so kovinarji prodali na inozemski trg raznega blaga za približno sto milijonov dinarjev. Leta 1954 je ta številka narasla na 163 milijonov. Letos pa nameravajo do- biti 238 din deviznih dinarjev, ki bodo v korist naši zunanji trgovini, pa tudi železarskemu delovnemu kolektivju, saj za modernizacijo in melhanizacijo obratov potrebuje de- vizna sredstva. Z.

V Vipavi so izvolili začasnno vodstvo komune

V sredo popoldne je bila v Vipavi skupna seja občinskega odbora SZDL in občinskega komiteja ZK in pred- stavnikov množičnih organizacij iz vse občine. Seli je prisostvovali tudi tov. Milo Vižentin, sekretar začasne- ga odbora SZDL, goriške skupnosti komun.

O delu občinskega komiteja ZK Vipava je poročal tov. Franc Starc, o delu občinskega odbora SZDL Vi- pava pa tov. Janko Vehovar.

Iz obeh poročil je bilo razvidno, da je razprava o komunalni zelo raz- gabala tako množične organizacije kot volivce Zgornje Vipavske doline. Na dobro oblikanih zborih volivcev, ki so bili pred dnevi po vseh vaseh Vipavske občine, so se volivci v ve- liki večini izrekli za ustanovitev samostojne komune s sedežem v Vipavi.

Bodoča vipavska komuna, ki bo izrazito kmetijskega značaja, bo ime- la nalogo zboljšati kmetijstvo, pre- vsem pa živinorajo in vinogradništvo, ki sta glavni kmetijski panogi v Zg. Vipavski dolini. Na skupni seji so izvolili 13-član- ski začasni odbor SZDL bodoče vi- pavske komune in 11-članski komite ZK. Za predsednika začasnega odbora SZDL Vipavske komune je bila izvo- ljena tov. Marinka Ribčič, ki je bila istočasno izvoljena tudi za sekretarja začasnega komiteja ZK vipavske komune. J. O.

Za 1.400.000 dinarjev srečk v dveh mesecih

V Celju in okolici so januarja in februarja prodajali srečk jugoslo- vanske loterije prodali za 1.400.000 din srečk I. in II. načrta. Sem niso vste- te prodane srečke športne loterije. Vsota je vsekakor precejšnja. K.

BRALECI NAM PIŠEJO:

Želimo si filmov

Za uspešno kulturno -prosvetno delo na podeželju je najbolj ugoden zimski čas, ko ni posebnega dela. Zato tudi pozimi zaživo kulturno-prosvetna društva, ki skrbijo za raz- vedrilo ljudi. Toda kljub raznim igrarim pogrešamo v Bogojni film.

Zadnja leta vse bolj narašča za- nimanje za film tudi med kmečkimi ljudmi. Toda če si hočemo ogledati katerikoli film, morajo iti več kilo- metrov daleč v kraj, kjer imajo kino dvoran. Seveda so naši ljudje na podeželju zaradi tega precej prikraj- šani.

Ze več kot pol leta je minilo, od kar so si občani Bogojine zaželeli, da bi jih obiskal potujoči kino. Od zad- nje predvajanja filma je minilo že nekaj let. Zal pa prošnja ni zalegla. Potujoči kino bi prav gotovo pozira- veli tudi druge vasi. »Zelimo si« so dejali vaščani iz Bogojine. »da bi

imeli pristojni ljudje več razumeva- nja za naše želje in bi jih kmalu uresničili. F. D.

Kaj bo z gradnjo ceste Mačkovec—Šalovec

Po osvoboditvi so začeli pri mač- kovskem predoru graditi novo cesto, ki naj bi skrajšala pot do Šalovec in Hodoša. Takrat so porabili precej de- narja, a dela so zastala 7 km pred koncem ceste. Lani so na občinski konferenci SZDL v Petrovcih ljudje želeli, naj bi dela nadaljevali. Za do- graditev se bo pa morala zavzeti bo- doča goriška komuna in tudi skup- nost komun v Murski Soboti. Cesto bo treba vsekakor v doglednem času dograditi. D. F.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Franči- ška Nemeo, stara 68 let, doma iz vasi Smerje na Notranjskem, Gertruda Urbančič, stara 83 let, doma iz vasi Kal na Dolenjskem, Pavlina Stefan, stara 69 let, doma iz Tolmina, Julija Počkaj roj. Stokovec, stara 60 let, doma iz Ostrožnega brda, Janez Skufca, star 62 let, Gregor Melč, star 66 let, doma iz Zagorja, in Jože Suhar, star 65 let, doma od nekod iz Jugoslavije. Smrtno pa se je ponu- sral Mihael Nattigal. Njegov avto se je zaletel v kamion. Franc Ko- vač, po domače Adamov, star 56 let, doma iz vasi Grahovo pri Ra- keku, Jože Mlahak, star 60 let, doma z Mulega vrha, Ana Fortuna roj. Uran, doma iz Bele Krajine, od ko- dar je prišla v Ameriko pred 50 leti, Janez Leskovec, star 83 let, doma z Vrhnice, Alma Mišmaš roj. Droj, sta- ra 37 let, Frančiška Smerke roj. Ku- hel, stara 76 let, doma iz Drušev vasi pri Smilhej in Marija Lidber roj. Siraj, prvi poročena Rezek, stara 59 let, doma iz Grahovega pri Corcinli.

Prvi prijavitelci za tekmovalje ob 10. oblet- nici osvoboditve

Za kulturno-prosvetno tekmovalje, ki ga je za 10. obletnico osvoboditve razpisal Radio Koper, je tudi v go- rškem okraju precej zanimanja. Kot prva so se prijavila DPD »Svoboda- na« in prosvetna društva iz Nove Gorice, Sempra pri Gorici, Bilj itd. S tem tekmovaljem in pa z nastopi ob pro- slavi 10. obletnice ustanovitve prve slovenske vlade v Ajdovščini dne 5. maja 1945, na kar se društva že pripravljajo, se bo v znatni meri povzila kulturno-prosvetna in fizikul- turna dejavnost na Goriškem. M. R.

GROZDNI SOK

je zdrava osvežujoča pijača, ki ne sme manjkati v nobenem gospodinjstvu!

Proizvod CELJIA-SAD - Celje

MNENJE DRUŠTVA BIBLIOTEKARJEV SLOVENIJE

O današnjem stanju ljudskega knjižničarstva

sprejeto na občnem zboru slovenskih bibliotekarjev

Stanje ljudskih knjižnic v Sloveniji se iz leta v leto slabša ne le v materialnem in organizacijskem, temveč tudi v strokovnem pogledu. Ta ugotovitev velja predvsem za manjše knjižnice, ki jih vodijo prostovoljni delavci in ki so praktično skoraj brez pomoči pri strokovni ureditvi in vodstvu knjižnice. Boljše je stanje večjih okrajnih in mestnih knjižnic, ki jih vodijo poklicni knjižničarji, vendar tudi ti največkrat niso usposobljeni za pomoč knjižnicam na terenu ali so pri takem delu ovirani.

Ugotoviti pa je treba razveseljivo dejstvo, da se je zanimanje za ljudske knjižnice znatno povečalo, da se je okrepljeno pričanje o njihovi nujnosti, ter da

se javlja potreba po ustanavljanju novih knjižnic.

Da se ljudskim knjižnicam omogoči njih obstoj in razvoj, da se izboljša njih stanje v strokovnem in organizacijskem pogledu in da se okrajne knjižnice usmerijo, zlasti glede pomoči manjšim knjižnicam, zahtevamo, da se čimprej sprejme zakon o ljudskih knjižnicah.

Ljudsko knjižničarstvo se v LR Sloveniji usmerja z več strani; to se je izkazalo kvarno za enoten, pravičen razvoj ljudskih knjižnic, posebno še glede organizacijskega pregleda nad knjižnicami, glede pomoči večjih knjižnic manjšim knjižnicam, glede vzgoje knjižničarskega kadra in strokovne ureditve knjižnic. Da-

nes nimajo naše ljudske knjižnice enotnega organizacijskega in strokovnega vodstva, na katero bi se obračale v vseh vprašanjih (strokovna ureditev, sestava katalogov, posredovanje in nasveti pri nakupu knjig, strokovna kontrola, organizacija strokovnih tečajev itd.).

Vse to delo je bilo doslej formalno združeno pri Ljudski prosveti Slovenije, ki pa te naloge že zaradi drugačnih osnovnih smernic svojega delovanja ni mogla izvrševati tako, kakor bi bilo potrebno. Društvo bibliotekarjev Slovenije sicer ni pooblaščen za tako delo, vendar je vsa leta svojega obstoja propagirala moderno ljudsko knjižničarstvo in dajalo vzpodbudo za dober razvoj ljudskih knjižnic. Zal je sodelovanje Društva bibliotekarjev Slovenije s knjižničarskim referatom pri Ljudski prosveti Slovenije več kot leto dni prekinjeno kljub temu, da je Društvo preko svoje Sekcije za ljudsko knjižničarstvo stalno iskalo povezave za Ljudsko prosveto Slovenije.

Društvo bibliotekarjev Slovenije zastopa mnenje, da je širjenje zanimanja za napredno knjigo, vzpodbuda za ustanavljanje novih knjižnic, ideološko usmerjanje ter organiziranje materialne podpore naloga družbenih prosvetnih organizacij. Strokovno delo pa bi moral usmerjati enoten republiški organ (center), ki bi ga postavil n. pr. Svet za prosveto in kulturo. Ta bi dajal strokovne nasvete, opravljal strokovni nadzor in skrbel za koordinacijo med ljudskimi knjižnicami. Za začetek bi za bibliotekni center zadostovala dva strokovnjaka in administrativna moč, ker bi k delu po potrebi lahko pritegoval strokovnjake iz večjih knjižnic.

Opozorjamo, da deluje v naši stroki takšen center z velikim uspehom v LR Srbiji in da jih pripravljajo tudi v ostalih republikah, da sploh ne omenjamo že preizkušene centre v zahodnih in severnih evropskih državah.

Ker sedanje organizacijsko stanje ljudskih knjižnic ovira nadaljnji razvoj teh knjižnic, je nujno potrebna reorganizacija v zgoraj nakazanem smislu. Upoštevati naj bi jo zakon o ljudskih knjižnicah, a izvede naj se takoj, če bi se zakon iz kakršnega koli razloga zakasnil.

IZ ZAKLADNICE SLOVENSKE UMETNOSTI

Ivan Napotnik: PLODOVITOST

Kadar imenujemo Napotnikovo ime, mislimo predvsem na njegove tako šegave in ljubeznive plastike, izrezane iz žlahtnih vrst lesa. So to prav baročno bogohotne kompozicije ženskih aktov, zlasti pa ljubki putti, ki jih je ustvaril za celo galerijo. Napotnik kot le malokateri naš kipar dovršeno obvlada tehniko obdelovanja lesa, ki ga pozna do zadnjih nadrobnosti. Ta kip predstavlja pa drugo stran njegovega dela: dobro opazovanje narave, združeno s iskreno čustvenostjo in z mogočnim ritmom stvarnega življenja. — Ta kip iz žgane glinice, ki bi zaslužil, da se vlije v bron, je iz l. 1921. Predstavlja mlado kmečko mater, ki je pravi simbol zdravja, življenjske sile in plodovitosti našega ljudstva.

IVAN NAPOTNIK: K MATERI

Ljubeznivi umetnik, doma v Zavrčju nad Šoštanjem, se je že v svoji mladosti, ki jo je preživel kot kmečki sin na samotnem očetovem domu v hribih nad Saleško dolino, do dobra spoznal z vsemi vrstami lesa. Tako ni čudno, da je tudi na dunajski akademiji posvetil posebno skrbnost lesni plastiki. V teku let, ko je dovršil veliko število lesnih skulptur, si je svoje prvotno znanje še izpopolnil in dosegel tako velike uspehe. — Naš kipec, izdelan iz lepega, raznobarnega lesa nagnoja (ki ga Napotnik posebno rad uporablja), je po svoji iskrenosti in prisrčnosti zares dovršeno delo, ki nam simpatičnega umetnika predstavlja v vsej njegovi izviranosti.

Dragocen dokument o naši preteklosti

France Konobelj-Slovenko: Pod Možakljo in Karavankami so se uprli

Čas zadnje vojne nam je še vedno blizu, blizu vsem, ki smo ga na kakršni koli način doživeli. Včasih se nam ta čas zdi še tako zelo blizu, da nam spomini nanj odpirajo še nezacelelane rane, preživimo nam stopajo pred oči obrazi ljudi, ki smo jih imeli radi, a jih ni več med nami. Včasih pa nas zaboli, ko se v tihih trenutkih zavemo sami sebe in vidimo, da smo na marsikaterem teh ljudi že skoraj pozabili. Potopljamo in izgubljammo se v vrvežu dneva, ki ga živimo.

Mnogim pa ta vrvež dneva ne more preglušiti tihega odmeva iz partizanskih dni, marsikatero srce je še polno živih spominov na ljudi in dogodke, ki jih ni mogoče pozabiti. In tako se nedomna sredaj veselo družbe spominjo na težke čase pred desetimi leti, pogor za stiša, postane resen in prizadet, in kos preteklosti spet leže na srca ljudi, ki so že mislili, da žive le za današnji dan. Da, tako se rojevajo pogovori in tako nastajajo knjige; novele, romani, partizanski spomini.

In ena takih knjig je tudi zbirka reportaž Franceta Konobelja-Slovenka »Pod Možakljo in Karavankami so se uprli«. Značaj Slovenkove knjige bi lahko označili s stavkom, ki sem ga izbral za naslov tega članka: Dragocen dokument o naši preteklosti. To je kos zgodovine naše narodno-osvobodilne borbe, kronika Jesenic in njenih prvoborcev.

Avtor — sam eden izmed teh prvoborcev — se je odločil za preprost, a ne lahak način pisanja: potrudil se je za dokumentarno objektivnost in točnost opisa ljudi in dejanj, ki so jih ti ljudje sprožili. Ker pa je avtor sam eden izmed sedemdesetih Jesenic, ki so že 1941 prišli za puške, in eden izmed trinajstih prvoborcev, ki so se leta 1945 vrnili na Jesenice, ker je sam s polnostjo svoje eksistence živl

čas, ki ga opisuje v tej knjigi, je znal dahiniti življenje tudi temu gradivu, ki bi ga neprizadeti kronisti najbrže ne znal oživiti in mu dati prepričljivost in toplino. Avtor se je lotil dela brez pisateljske ambicije: po preoblikovanju zgodovinske resnice; iz vsega veje nekaj, iz česar bi lahko razbrali avtorjevo vodilo, ki bi ga morda tako nekako mogli formulirati: čas je bil dovolj strašen in pomemben, junakstva in zločinu dovolj veliki, da ni treba ničesar dodajati in ničesar odzemanj, niti ne zaokroževati po svoje.

Razen avtorjevega dokumentarnega pisanja je knjiga opremljena še s številnimi opombami ter z zelo bogatimi slikovnimi materiali. Pesmi Mihe Klimerja, raztresene po posameznih poglavjih, se lepo ujemajo z glavnim tekstom in dajejo knjigi le še večjo ceno. Knjigo, ki šteje s slikovnimi prilogami okrog 500 strani, je založil Mestni odbor Zveze borcev na Jesenicah.

IR

IZ NAŠIH KINODVORAN

»Rim ob enajstih«

Film »Rim ob enajstih« pristojevo med neorealistične filme. Njegov ustvarjalec, italijanski režiser De Santis, je eden izmed prvih zastopnikov te pojavitve smeri italijanskega filma. Vendar se v mnogocem razlikuje od svojih kolegov. Kljub temu, da so njegovi filmi prav tako humani in življenje ter ljudje taki kot v filmih drugih neorealizmov, je njegov neorealizem vendarle drugačen, brez olepšav, trd in krut, skoraj grob. Prav ta grobost pa je v njegovih filmih največje pomena, ker brez strahu in kompromisov odkriva največje napake in krivdo družbe.

V filmu »Rim ob enajstih«, kjer se prepletajo posamezne zgodbe med seboj kot pester, obtožujoč mozaik, je De Santis osvetlil prečo družbeni problem — brezposelnost, toda ni ostal samo pri tem. Razkrinjal je tudi krivca: družbo. Ni se ustavil pred bojaznjo, kako bo ta sprejela njegovo obtožbo. — Če natančno premislimo film, se bomo vprašali: kje je pravzaprav ta obsodba. Saj De Santis ni niti enkrat določno pokazal na krivca, in vendar vsi vemo, kdo je. Zanimivo je, kako je to dosegel. Odgovoril je na vprašanje s samimi vprašanji. Na vsake je odgovoril z novim, še elementarnejšim. Nепrestano sprašuje, kdo je kriv. Ali čakajoča dekleta? Grditelj hiše? Njen lastnik? Ne. Povod ne. Toda prav ob teh vprašanjih nastaja vedno bolj jasno, kdo je krivec družbe, ki je kriva brezposelnosti, lakote in revščine.

Grob realism, ki je v nekaterih primerih prešel skoraj v naturalizem, je učinek, tako zunanji kot notranji se potencial; dal je zgodbi še resničnejši prizvok resne in neolepšane obtožbe, ki je še bolj trda zato, ker je film nastal po resničnem dogodku, v katerem so mnogi videli sliko tedanje Italije in njene ureditve.

PG

Dve pevki odhajata

Sonja Draklerjeva in Coetka Součkova zapuščata — čeprav le začasno — ljubljansko Opero. Prva je sprejela enoletni angažman v dunajski Volksoperi, druga pa bo ostala za dve leti v Hamburgu. To je nedvomno priznanje in uspeh, ki se ga z obema umetnicama iskreno veselijo vsi ljubitelji ljubljanske Opere, obenem pa se nehoče zamisliti ob vprašanju: Zakaj naši solisti tako pogosto zapuščajo Ljubljano? Brež ko se nekdo izoblikuje v pomembnega umetnika in si osvoji publiko, že več, da se bo kmalu poslovil — včasih le začasno, včasih za vedno.

Dva klavirska koncerta v Ljubljani

Stjepan Radić (21. februarja)

Mlad zagrebški pianist, do sedaj edini prvonagrajenec v klavirski stroki na jugoslovanskih tekmovalnih reproduktivnih glasbenikov.

Ze od prvih taktov zbujajo pozornost nenavadno čvrsti, v piano prodoren in v forte močan, vobče velik in blesteč koncertni ton, očitno pogojen z zelo razvito in ekonomično težnostjo igre. V udarjanju ni nikjer napona. Smer, v katero bo pianist mogel iz te neprecenljive zvočne osnove napredovati, je večja rafiniranost in toni, večja skala dinamičnih in artikulacijskih prehodov. Se tako bogat ton začenja brez modro uporabljanega scencenja čez nekaj časa vendar utrujati.

Pianist ume tako muzicirati, da vzpostavi in vzdržuje muzikalno napetost skoraj brez šibkih mest. Pri tem se niti v romantičnem Chopina ne prepustiča prekipenja afektom, brezbrežnosti vse preplavlajočega čustva, temveč obdrži vselej mero in se razumno močno kontrolira.

Stebra sporeda sta bili Beethovenova (op. 101) in Chopinova (B-mol) sonata. Za obe, kakor tudi za vse drugo, je bil značilen oster ritem in precej napet tempo. V Beethovenu sta bila potemtakem izrazitejša in adekvatnejša podana 2 in 4 stavek, zato ker sta kremenitja kakor romantično nadahnjena prvi in tretji. V drugi sonati je pianist prepričljivo pokazal tistega drugega Chopina, ki ga je manjkrat slišati in teže igrati, kropkega in odločnega, močno moško čustvenega.

Pristop k tema glavnima točkama je bil storjen z Bachom (Fantazija in fuga v G-molu) oz. Ciprovo Sonatino v D-molu, s katero se je pianist oddolžil glasbeni tvornosti svoje domovine. Sonatina ima seveda koncerten značaj, svojemu nazivu pa je zvesta razen v obliki tudi v nepretrdnostnih kompozicijskih sredstvih. Pianist je dal temu delu prepričljiv polet. Moral je dohajati.

Ací Bertoneelj (24. februarja)

Nič ni na poti, da štejemo med normalne klavirske koncerte tudi šolski klavirski večer 15-letnega absolventa Srednje glasbene šole

Acija Bertoneelj, učenca profesorice Zorke Bradarčeve.

Prvi del je bil (relativno) slabši. Tiste začetne napake pri Scarlattiju, sicer na najlepših mestih, vendar gotovo niso bile slučajne, temveč stajam, da so se primerile natančno tam, kjer je bilo večbaje premo temeljilo in prenanje. Beethovenova Patetična je ena od najnevarnejših sonat in tudi Ací ni prišel v nji nad dobro naštudirano šolsko povprečnost.

Drugi del je bil v izvedbi neprimerno močnejši. Obe slovenski deli (Primož Ramovš: Trije sarkazmi, Pavel Sivic: Štiri improvizacije na sodobno slovensko liriko, oboje v prvi izvedbi) sta bila, kar se tiče intenzivne, izrazite, že zrele interpretacije, nedvomno višek. Kako značilno, da sodobno občutene in komponirane in obnem domače stvari mlademu pianistu najbolj ležijo! To je seveda prirodno in znak, kako je še ves pristen. Od drugega bi bilo posebej omeniti Chopinove preludije in nokturna.

Vobče: Ací Bertoneelj je gotovo izredno in vsestransko nadarjen. Nenavadno srečna je njegova tehnična ugrabanost. Vse je jemal brez težkoc v skorajno napetem, včasih tudi pretiranem tempu. To, kar sodi pod pojem virtuoznosti in briljance, ima že sedaj. A videlo se je (n. pr. Chopinova etuda v As-duru), da je vendar nevarnost, ki jo ni podcenjevali, da ga čisto fiziološko ugodje telesne igre vrže na tir suhe tehničnosti. Poudarjam, da ni treba, da bi bilo tako, ker je prepričljivo dokazal, da ima živo fantazijo, muzikalne ideje in da močno doživlja, se zna ogreti ob izvajanjem delu. Prestelno igra stvari, ki so v obsegu njegovega obzorja, dosegu njegove življenjske izkušnje (n. pr. Chopinovi preludiji). Beethovenova Patetična mu je tuja in tu ni nič več kot priden učencev, tu še ne ujame stila.

Se nekaj: nepotrebni gibi z glavo, vratom in hrbtom ne učinkujejo estetsko. Kolikor se spominjam, jih na svojem predzadnjem koncertnem nastopu tudi sploh še ni delal. Nujno bi jih bilo pač takoj z vsjo energijo odpraviti. To se mu izplača ravno zaradi nevsakdanje kariere, ki se mu obeta.

Mlademu pianistu, njegovi profesorici, in zavodu, na katerem je bil vzgojen, je treba čestitati. RAFAEL AJLEC

Kako pomagati mladim pisateljem

Ce pogledamo načrte naših založb za letošnje leto, vidimo, da so mlajši rodovi pisateljev, predvsem pesnikov, zastopani malo, malo vsaj glede na tuje pisatelje, katerih dela smo izdali. Mar to pomeni, da je naših mladih pisateljev malo, ali pa da nimajo kaj ponuditi za tisk? Ne, ne drži ne prvo, ne drugo. Kdor ima častnike in književne revije, je gotovo opazil mnogo imen; tako se je pričel, da so posamezni mlajši pesniki in prozaisti prebelili poskuse in stopili trdnih korakov v književnost. Hkrati pa je očito, da je v naših revijah in časnikih za mlade književnike premalo prostora, da bi se uveljavili.

Kako bi se mogli z večjo širokopravnostjo in razumevanjem lotiti primer ljudske republike Crne gore, ki je tudi dal neposredni povod za pričajoče mnenje o založniških dejavnosti naših podjetij in uveljavljanju mlajših pisateljev. Ze leta 1954 so vodilni organi za prosveto in kulturo v Crni gori tako ali drugače podprli nadarjene začetnike, kar je nam srednjevele, da so se uveljavili. Najbolj poučni in znanstveni so bili v tem oziru natečaji, ki so jih razpisali vsako leto, pa tudi mladinska revija »Susreti« je imela v tem oziru pomembno vlogo. Tako se je doslej iz Crne gore objavilo v književnih revijah 23 mlajših pisateljev, večidel pesnikov, ki ne ponujajo več plaho pesmi ali trite teme ali onemu uredniku revije. Ti mladi pisatelji imajo že cele zbirke, hkrati pa goje vročo željo, da bi se z njimi predstavili javnosti in književni kritiki.

Iz takih okoliščin je konec lanskega leta vznikla zamisel poverništva Zveze književnikov za Crno goro, da bi v okviru založniške dejavnosti »Narodne knjige« na celotna ustanovila knjižnico mladih crnogorskih pesnikov in prozaistov. To bi bil seveda samo dober namen, da ni Svet za prosveto te republike objubil gmotne pomoči knjižnici, kakor tudi vsa druga področja nerada sprejemajo dela, ki v gromotnem oziru niso konjunkturna.

Ob razumevanju in pomoči Slovenskega uredništva začelo poverništvo uredništva svoje zamisle. Urednika publikacije Božidar Bulajić in Radoslav Rotković sta se z njimi na mlade književnike, naj omenila svoja dela, da bi jih imeli na pripravo za tisk. V zadnjih dveh mesecih so se odzvali na to pobudo prozaisti Branko Blažič, Dušan Dostinčič in Jovan Blažič, dalje pesniki Žarko Djurović, Dragutin Vujanović, Sreten Perović in Marko Džonović, katerih zbirke so se ocenili z z nezadovoljnim popravki odobrili za tisk.

Da bi bila ta dela boljša od del, izdanih v prvih povojnih letih, da imenitnost zabredli v navno senost in da ne bi bil odločilni osebni okus urednikov, bodo imeli zadnje besedo člani poverništva po razpravi o vsaki zbirki posebej ali po vsej zbirki. »Narodna knjiga« zagotovo la primerno ceno in tehnično opremo pomol. Seta za prosveto ne bo teško, lahko računamo, da jih bo sprejela javnost z veseljem, čeprav so prva dela in čeprav sodijo po strogi komercialni oceni v »nekušnino blago«.

NEKAJ NOVOSTI Narodne in univerzitetne knjižnice

Marie J. & L. Haffner: L'art de la mar. Paris (1952). (132 265)
 M. Mayrhofer: M. Sanskrit-Grannam. Berlin 1953. (6 48 663-1158)
 The Merriam-Webster Pocket Dictionary. (10. print.) New York (1954). 114 663-653
 Miklós-Guethvölth B.: Les contes traditionnels européens. T. 1-2. Paris 1953. (132 213)
 Fernand R.: Vie et mort de Jean-Paul Sartre. Les témoignages du procès de réhabilitation. Paris 1953. (F 2/1955)

Fran Klemenčič: Hiša na hribu (Narodna galerija, Ljubljana)

»TOVARNA ČEVLJEV MARIBOR«
sprejme
mojstra šivalnice
z opravljenim strokovnim izpitom mojstra čevljarke stroke ali specialista za izdelavo gornjih delov obutve.
Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov do 15. marca 1955.
M 162

Prodaja avtomobilov
Carinarnica v Beogradu bo dala v javno razprodajo dne 16. marca 1955 ob 8. uri zjutraj, spodaj navedene že rabljene potniške avtomobile, s sledečo začetno vrednostjo:

OPEL ADAM	700.000
FIAT TOPOLINO	1.500.000
HILMAN	2.000.000
FIAT 1400	3.000.000
PANHARD DYANA	3.000.000
FORD - CABRIOLET	3.000.000
OPEL KAPITAN	5.000.000

 Avtomobile si lahko ogledate dne 14. in 15. marca 1955 v garaži mestnega Avto-taksi podjetja — Majke Jevrosime št. 30. Prodaja pa bo v prostorih carinarnice v Beogradu, Ulica cara Lazara št. 3/III.
Pravico sodelovanja na licitaciji imajo državne ustanove, gospodarske, zadrudne in družbene organizacije.
Pred začetkom javne prodaje morajo udeleženci predložiti pismeno pooblastilo in kavcijo v višini 200.000 din v garancijskem pismu Narodne banke FLRJ.
Kupljeni avtomobili bodo plačani z virnami.
IZ CARINARNICE — BEOGRAD

BOLNIŠNICA V PTUJU
razpisuje
mesto pomočnika ravnatelja
Pogoji za sprejem v službo so sledeči: dokončana srednja šola ali ekonomski tehnikum ali pa vsaj 5-letna praksa v upravni službi.
Pravilno kolkovane prošnje je vlagati na upravni odbor bolnišnice, Rok do 31. marca 1955.
816

Upravni odbor
GRADBENEGA PODJETJA »1. MAJ« — KOPER
razpisuje sledeča delovna mesta za:
 2 gradbena tehnika z 10-letno prakso,
 1 gradbenega tehnika s 5-letno prakso,
 5 gradbenih delovodij z večletno prakso,
 1 materialnega knjigovodjo,
 50 zidarjev,
 3 tesarje in 1 železokrivca.
 Samska stanovanja so preskrbljena, ostalo po dogovoru. Pismene ponudbe z opisom dela in prakse dostaviti upravi podjetja do 15. marca 1955.
815

»CELEIA-SAD«, CELJE
KOMBINAT ŽIVILSKÉ INDUSTRIJE
razpisuje natečaj
za sprejem v službo spodaj navedenih uslužbencev:
INŽENIRJA KEMIJE
DIPLOMIANEGA EKONOMISTA ki obvlada notranjo in zunanjo trgovino z znanjem tujih jezikov
DIPLOMIANEGA PRAVNIKA
TEHNIKA-KEMIKA
GLAVNEGA RAČUNOVODJO
MATERIALNEGA KNJIGOVODJO
FAKTURISTA
STROJEPISKE-STENOGRAFKE
 Pogoji: Fakultetna izobrazba, absolventi srednjih šol — po možnosti z večletno prakso.
Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru.
Ponudbe z natančnim opisom vseh dosedanjih zaposlitev je treba poslati na gornji naslov najkasneje do 20. marca 1955.

ODBOR ZVEZE BORCEV TERENA »FRANC ROZMAN-STANE« pripravlja za soboto, dne 5. marca 1955, v Domu JLA prireditve — začetek ob 20. uri — na kateri sodelujejo naši priznani umetniki: Sonja Drakslerjeva, Ali Dermelj, Vlado Korošec, Pavel Sivic, Tone Kozlevčar, Akademski oktet in harmonikarski zbor »Kajuhe«.
Po izvedbi umetniškega programa bo v obeh dvoranah Doma JLA zabava s plesom in bogatim srečolovom. — Za ples igra akademska jazz.
Čisti dobiček je namenjen za počitniško kolonijo otrok padlih borcev.
Pri prireditvi sodelujeta s svojimi kvalitetnimi proizvodi renomirani podjetji To-bačna tovarna Ljubljana in Tovarna likerjev »Flores« — Ajdovščina.
Predprodaja vstopnic in rezerviranje miz pri blagajni Doma JLA vsak dan od 14. do 17. ure od ponedeljka, 28. februarja dalje.
Vabljeni!

»HIDROMONTAŽA MARIBOR«
sprejme večje število:
elektromonterjev in elektroinstalaterjev za terenska dela po vsej državi in v Mariboru, ter referentov za socialno zavarovanje
Plača po tarifnem pravilniku — na terenu terenski dodatek
Interesenti naj vložijo pismene prošnje ali pa naj se zglasijo na upravi Hidromontaže, Maribor, Gosposvetska cesta 86
M-158

SPREJMEMO
perfektno strojepisko
veščo tudi administracije in ostalih knjigovodskih del.
Pogoj: ekonomski tehnikum. Plača po dogovoru
Ponudbe je poslati na podružnico »Ljudske pravice«, Maribor pod sifro »MS-350«.
M-159

Samo do 10. aprila
je še čas, da se vpišete v članstvo
»PREŠERNOVE DRUŽBE«
in si zagotovite za članarino 300 dinarjev pet knjig (za doplačilo 50 dinarjev pa celo šest) in udeležbo pri **VELIKEM NAGRADNEM ŽREBANJU** v katerem bo izžrebanih več sto dobitkov milijonske vrednosti!

IZŠLA JE IZ ŠTAMPARNE PRVI BROJ
KNJIŽEVNOI ČASOPISA
ДЕЛО

KOLPORTERJE
ALI KOLPORTERKE

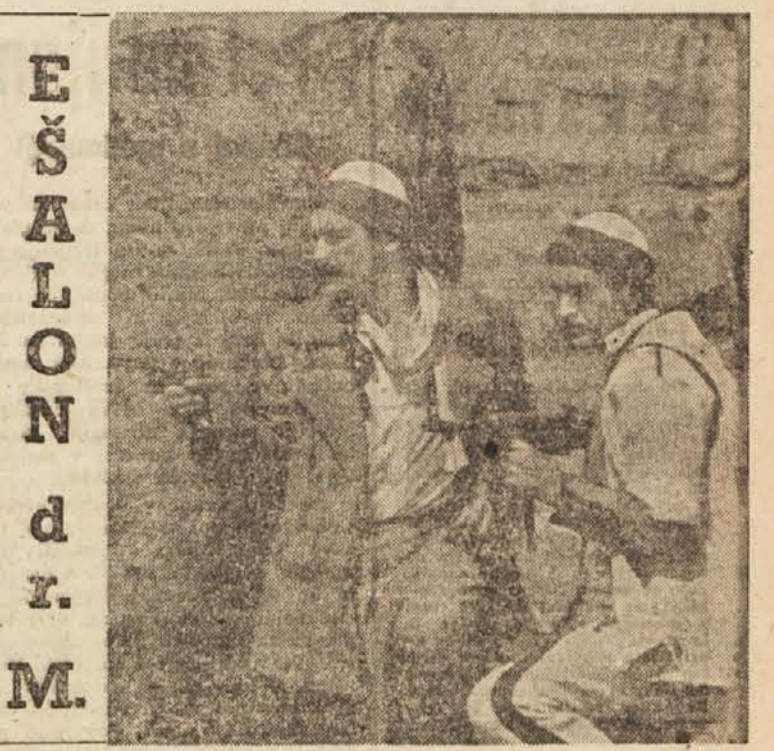
za prodajo našega lista sprejme podružnica »Ljudske pravice«, Kranj, Titov trg 22

IZŠLA JE IZ ŠTAMPARNE PRVI BROJ
KNJIŽEVNOI ČASOPISA
ДЕЛО

KMETIJSKA ZADRUGA LOGE PRI POLJČANAH
PRODA
3-tonski tovorni avtomobil
znamke »Chevrolet« — Vozilo je generalno popravljeno.
Interesenti naj se javijo na upravo KZ Loče, tel. 6.
817

IZŠLA JE IZ ŠTAMPARNE PRVI BROJ
KNJIŽEVNOI ČASOPISA
ДЕЛО

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

EŠALON d r. M.
KINO »UNION«: Zaprt.
KINO »KOMUNA«: Angleški film: »Hopson v škripcih«. Tednik samo pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15. 17. 19 in 21. — V glavni vlogi John Mills in Charles Laughton. Prodaja vstopnic od 8.30—11 in od 14 dalje.
KINO »SLOGA«: Ital film: »Rim ob 11. uri«. Tednik. Predstave ob 16. 18 in 20. V glavni vlogi Della Scala in Elena Varzi.
KINO »SOCA«: Jugosl. film: »Ešalon dr. M.«. Tednik. Predstave ob 16. 18 in 20. V glavni vlogi Nadja Poderegin in Severin Bjelič.
KINO »LITOSTROJ«: Francoski film: »Prepovedan sad«. Predstavi ob 16

in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.
JESENICE: »RADIO«: Ameriški film: »Sestrična Rabela«. Predstavi ob 16 in 20. — »PLAVZ«: Ameriški film: »Zahrbno morje«. Predstavi ob 18 in 20.
CELJE: »UNION«: Ameriški barvni film: »Najboljši med slabimi«. — Predstavi ob 18 in 20.
»DOME«: Francoski film: »Prijetelice noči«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.
KRANJ: »STORZIC«: Danski film: »Spet sva tu«. V glavni vlogi Pat in Patachon. Predstavi ob 15 in 19. Francoski barvni film: »Alarm na jugu«. Predstavi ob 17 in 21.
»SVOBODA«: Franc. barvni film: »Alarm na jugu«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«
Premiera angleškega filma
»Karavana«
V glavni vlogi Steward Granger, Anne Crawford. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Distributor »Morava«, Beograd

KINO »SISKA«
Premiera angleškega filma
»Karavana«
Režija: Arthur Crabtree. V glavni vlogi Steward Granger, Anne Crawford. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Zidarji!
SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
»7. JULI«
BEOGRAD — SAJMIŠTE
potrebuje:
večje število kvalificiranih in visoko kvalificiranih zidarjev za dela v Beogradu
Radi sprejemamo kompletne brigade
Pogoji:
Plača po učinku — dodatek za ločeno življenje — skupna stanovanja in hrana po minimalnih cenah zagotovljena — potne stroške od kraja bivanja do delovnega mesta plača podjetje.
Nastop takoj

MALI LEKSIKON

Zakaj zvezde migljajo in zakaj sta videti Sonce in Luna, ko se približata obzorju, večja?

Kako so nekoč obveščali ljudi o natančnem času in kako delajo to zdaj?

Kateri organ človeškega telesa najhitreje raste?

Od silno oddaljenih zvezd, tudi v največjem teleskopu vidnih kot točke, prihaja k nam tenak snop svetlobe, ki se v nemirnih slojih zemeljske atmosfere bolj ali manj lomijo, tako da dobi človek vtis, da zvezde migljajo. Planeti so v primerjavi s temi razdaljami blizu Zemlje. Zato jih s teleskopi vidimo kot manjše ali večje diske. Njihova svetloba prihaja do nas v širših in mirnejših snopih. Zato se na oddaljenosti samo z gibanjem na nebesu, marveč tudi z mirno svetlobo, Sonce in Luna sta videti večja, kadar se približata obzorju, in sicer zato, ker ju primerjamo s predmeti na tleh, ki so jim znatno bližji. Kadar pa stojita višje nad obzorjem, se možnosti nimamo.

Od začetka našega stoletja so zvezdarne prek določenih vizualnih mest ob določeni uri, minuti in sekundi (običajno popoldne) oddajale svetlobne ali zvočne signale, po katerih je lahko vsak človek naravnal svojo uro. Zdej obveščajo ljudi o točnem času radijske postaje. Z Eiffelovega stolpa v Parizu so začeli sporočati točen čas že leta 1910, leta 1912 pa so v pariški zvezdarni organizaciji Mednarodni urad za čas. Ta urad, ki se zdej opravlja mednarodno časovno službo, ima na razpolago omrežje opazovalnic in radijskih postaj po vsem svetu. To omrežje jamči za točen čas do stotinke sekunde.

Človeki možgani se razvijajo zelo hitro, najhitreje med vsemi organi človeškega telesa. Konec prvega leta tehtajo otroški možgani 900 gramov, konec 4. leta 1200, konec 10. 1300, okrog 18. leta pa tehtajo človeški možgani kakih 1500 gramov. V prvem letu življenja pridobijo možgani vsak dan na težo povprečno po pol-drugi gram.

Pol milijona Parižanov nima primernih stanovanj

Skupaj s predmestji ima Pariz milijon avtomobilov, novih stanovanj pa je dobil po vojni 35.000

Pariz privlači ljudi kakor luč vse, saj pravijo o njem, da je glavno mesto sveta, mesto življenja in luči, središče duhovnega življenja in umetnosti, mesto lepote, pa tudi mesto revolucije in pribežališče vseh, ki beže iz svoje domovine. Za nekaj sto ljudi je Pariz tudi mesto bogatitve, toda za desetletje je zgolj mesto bede in razočaranja. Stoletja burnega utripanja, vojne in revolucije so zarezale v podobo tega mesta globoke sledove.

Se bolj kakor v drugih evropskih mestih opaziš v Parizu vse težave vlemestnega prometa. Po mnogih dolgh in širokih bulvarih, ki so se že zdavnaj spremenili v eno samo veliko voznišče, drvi nepregledna množica avtomobilov po šest, osem ali deset v eni vrsti. Med njimi je tudi mnogo avtobusov, ki si utirajo pot v tem mravljišču vlemestnega prometa. Policijske piščalke briljgajo, prometni policaji dvigajo roke. Večkrat se mora ustaviti nekaj sto avtomobilov, da gre čez široko cesto mati z otroškim vozičkom. Če se ustavi le en avto, zavre promet več sto metrov dolge kolone. V Parizu lahko človek doživi, da policaj ne zapiska za njim zaradi prehitre, marveč zaradi prepočasne vožnje. Zaman bi človek štel avtomobile, ki drve v eni minuti mimo njega, ker jih je preveč, da bi jih mogel prešteti.

V Parizu je registriranih 400.000 avtomobilov, če pa štejemo še departement Seine oziroma pariška predmestja, je avtomobilov v tem mestu milijon. Prešteti je treba še na tisoče avtomobilov s podeželja, zlasti iz bližnjih departementov, s katerimi se pripelje vsak dan v mesto mnogo ljudi. Hrup motornih vozil je tolikšen, da bi človek mislil, da stoji na velikem letališču. Tuji avtomobilisti, ki se pripeljejo

v Pariz z avtomobili, store najboljše, če jih puste kjerkoli stati, sami pa se vozijo s podzemeljsko železnico, ker prej dosežejo cilj. V vrvežu tisočev in tisočev avtomobilov se je namreč težko znajti. Spričo tolikšnega avtomobilskega prometa je seveda garaž premalo. Zato stoji na trgih, kjer je dovoljeno parkiranje, noč in dan po 80.000 do 100.000 avtomobilov.

Prav avtomobilski promet v Parizu kaže, kako daljnovidni so bili

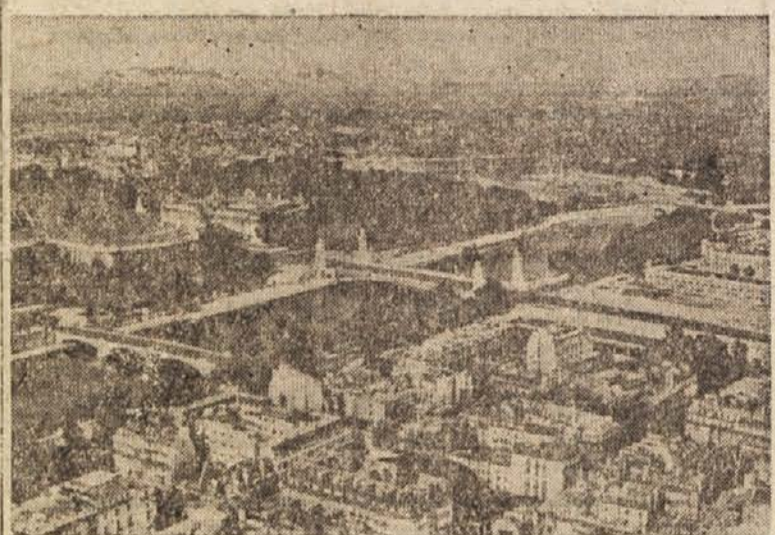
nih in toplih rovih, v katerih na stotine revnih študentov po cele dneve presedi s knjigami v rokah. Člasi mnogo ljudi je bilo v podzemeljski železnici med nemško okupacijo. Mnoge njene postaje imajo že tekoče stopnice, da človeku ni treba hoditi. Vlaki in peroni imajo avtomatična vrata in nihče ne godrnja, če se mu pred nosom zapro.

Nekaj postaj pariških podzemeljskih železnic so nedavno dali na razpologo brezdomcem, ki jih v Pa-

novanja najemnikom. Kupčije so dobre, ker lastnikom ni treba plačati davkov, najemniki pa skrbijo samo za plin, vodo in razsvetljavo, kakšna so pročelja hiš, veža in hodniki pa jim je vseeno. Zato so mnoge stare pariške hiše sila zanemarjene. Njihovo vzdrževanje je v Parizu še neznan pojem.

Mnogi Parižani pa nimajo lastnih stanovanj oziroma jih sploh nimajo, marveč stanujejo leto in dan, tudi z ženami in otroki, v dragih in bedno opremljenih hotelskih sobah. To povzroča velike razlike v življenju mnogih delavcev. Kdor ima stanovanje za nizko namnino, mu ostane do 90% dohodkov za hrano, obleko in kulturne potrebe, kdor pa stanuje v hotelskih sobah, mu ostane komaj 40 do 50%. Nek vodilni član pariške občinskega sveta je izračunal, da bi potrebovali 100.000 milijard frankov, da bi dobil Pariz v desetih letih drugačno lice. Podretri bi namreč morali cele mestne okraje in zgraditi nove hiše. Vojna v Indokini pa je požrla vsako leto 500 milijard frankov. S tem denarjem bi bilo lahko obnovili ves Pariz. Slabe stanovanjske razmere povsod povzročajo nevarnost alkoholizma. Ljudje, ki nimajo količjak primernih stanovanj, se pač zatekajo v prostem času v gostilne, v bistroje, kakor imenujejo Parižani točilnice vseh vrst. Pariz ima 12.000 takšnih točilnic, razen njih pa seveda še na tisoče raznih restavracij, kavarn in barov. Večkrat sta dve točilnici v isti hiši, druga poleg druge, in vendr so vse zmeraj polne.

Pariz je bil rojstni kraj Velike revolucije. Iz tega mesta je šel klic po svobodi na vse strani. Toda potomci revolucionarjev so ostopeneli v malomeščanski miselnosti. Zato bi težko našli v kakem drugem mestu tako težavna in trnova tla za meščanski demokratizem kakor v Parizu. Od 94 članov pariškega občinskega sveta, jih pripada 60 meščanskim strankam, 25 je komunistov, socialistov pa samo 9. Od 150 članov generalnega sveta departementa Seine je samo 19 socialistov, 74 je članov meščanskih strank, 57 pa komunistov.

Pariz

rižu ni nič manj kakor v drugih velikih mestih. Stanovanjska stiska pa je v Parizu večja kakor drugod. Baj je v mestu kakih 100.000 družin ali 400.000 do 500.000 ljudi, ki imajo stara, slaba stanovanja. Prištetni je treba še mlade zakonske pare, ki čakajo na stanovanja, in zakonce, ki imajo toliko otrok, da so jim postala stanovanja pretesna. Pariške stanovanjske hiše dočakajo povprečno starost 100 let, v mestu pa je mnogo hiš, ki so stale že med Veliko revolucijo. Med obema svetovnjima vojnama so zgradili v Parizu kakih 35.000 novih stanovanj, po drugi svetovni vojni pa 10.000.

Francija je klasična dežela malomeščanstva. Duh majhnega mesta, ki se odklanja strnitev, organizacijo in solidarnost, duh malomeščana, ki rad živi zase, še zmeraj usmerja misljenje te dežele. Le redki so se otresli te miselnosti. Večina Francozov meni, da stanovanjsko vprašanje ni javna, marveč zasebna zadeva vsakega posameznika, torej zadeva špekulacije. Zato je tako težko v Franciji uresničiti daljnosežne načrte. Zato je v Parizu še toliko okrajev, kjer sta doma beda in revščina. Trenutno še prevladuje v Parizu špekulacija, tako imenovana stanovanjska lastnina. Gradbena podjetja grade z javnimi sredstvi velike stanovanjske bloke z modernimi stanovanji. Še preden so dograjena, jih že prodajajo, seveda zelo drago, da delavcem in službenecem sploh niso dostopna. Kdor ima denar, pa lahko kupi razkošno stanovanje.

Stare hiše v Parizu lastnikom ne donajajo omembe vrednih dohodkov, ker so najemnine zelo nizke. Zato oddajajo posamezna sta-

ZA DOBRO VOLJO

»Kar mirno pojdi naprej, takoj pridem za teboj.«

»Porcije špagetov in zavitek lasnic.«

Brez besed

Puccini v otroških letih ni bil navdušen za glasbo

Svojemu, za glasbo izredno nadarjenemu očetu, je delal velike preglavice

Dobrih 30 let je minilo, odkar je umrl na kliniki v Bruslju eden zadnjih velikih italijanskih opernih komponistov Giacomo Puccini. Samo nekaj dni je še živel po operaciji na vratu, ki so jo opravili takrat po vsem svetu sloveči kirurgi. Prijatelji, ki so prihili k Puccini, v svojih smrtnih posteljah iz Italije, pripovedujejo, da slavni skladatelj ni več mogel govoriti. Samo roko je dvignil in napravil z njo nekaj harmoničnih, ritmičnih kretenj po zraku, kakor da dirigira zadnjo melodijo, ki je ni mogel zapisati, ker ga je prehitela smrt. Njegovo nedovršeno opero »Turandot« je komponiral do konca Franco Alfano, toda pri premieri Toscanini ni hotel dirigirati tega konca, češ da ne izvira izpod peresa in iz srca njegovega prijatelja. Pri taktu, ko je Puccini prekinil svojo partituro, je Toscanini namignil orkestru, naj neha igrati in se obrnil globoko ginjen k občinstvu, rekoč: »Tu, natančno na tem mestu je Giacomo Puccini nehal ustvarjati.« Polem pa je zmogel, a v bistvu zelo rahločutni dirigent odločil taktirko.

O Pucciniju, ki je umrl, ko mu je bilo 60 let, so sicer mnogo pisali, ko je bil še živ, neprimerno več pa po njegovi smrti. Iz njegovega živ-

Giacomo Puccini

ljenja so spletli nekakšen roman. Toda šele nedavno, ko se je Italija s posebno prisrčnostjo spomnila svojega velikega sina, je nastala slika manj znanega, lahko bi rekli »neobjavljenega« Puccinija. Javnost je zvedela, da v otroških letih poznjšega slavnega skladatelja nikakor niso mogli pripraviti do tega, da bi vzel v roke katerokoli glasbilo, in da je delal za glasbo izredno nadarjenemu očetu v tem oziru velike preglavice.

Po zgodnji očetovi smrti se je Giacomo tako malo zanimal za glasbo in sploh za učenje, da so ga vrgli iz vseh šol. Bil je tudi praznoveren in praznoverje ga je pozneje oviralo, da se ni lotil nove opere z enako vnemo in navdušenjem, kakor je komponiral prejšnjo. Zlasti pa je javnost zdaj zvedela za njegovega v mladih letih umrlega brata Michela, ki mu je bil morda po nadarjenosti in muzikalnosti enakovreden in ki je imel kot svetovalec in kritik v njegovem življenju važno vlogo. V prostem času se je Puccini ukvarjal z lovom in ribolovom, zelo rad pa je tudi šofiral.

Sonce – majhna lučka

Ameriški zvezdoslovec Harlow Shapley pravi, da so nekatera orjaška nebesna telesa v konstelaciji modrih zvezd in velike Madellanske meglenice dvatisočkrat svetlejša od sonca. Ena sama teh zvezd z izredno močno modro svetlobo izloča več energije, kakor 10.000 drugih znanih zvezd nadpovprečne ali povprečne velikosti. Razen tega so zvezdoslovci ugotovili, da imajo mnoge orjaške zvezde rdečkasto barvo in da presegajo izžarevanje Sonca petdesettisočkratno.

lali tri leta na 400 šoloobveznih otrocih. Uporabljali so penicilin, teramicin in streptomycin, vsi trije antibiotiki so učinkoviti, vendar enako. Doze so bile neprimerno manjše, kakor so predpisane za injekcije. Na normalno razvite otroke antibiotiki sploh niso vplivali. Vse torej kaže, da pri tevalih. Vse otroke otrocih odpove določeni činitelj rasti, ki ga antibiotiki vzpodbude.

Pokopališče starih ladij

Spomladi bodo poskusili dvigniti pri Sirakuzah na Siciliji ostanke ladij, ki so se ondi v pradavnih časih ponesrečile ali pa so jih potopili sovražniki. V bližini Sirakuz leže na dnu morja ladje grškega ladjevja iz vojnega pohoda Atencev proti Sirakuzam leta 413 pred našim štetjem, rimske ladje konzula Marcela ter več ladij arabskih morskih roparjev in španskih galeonov. V bitki med grškim in sirakuskim ladjevjem se je potopilo 119 vojnih ladij.

Blazine proti zaspanosti

Neki ameriški tovarnar, ki izdeluje aparate za masažo, je začel prodajati posebne blazine, v katerih je več manjših blazin. V le-teh povzroča avtomobilski motor tresenje, ki prepreči, da se zastajanje krvnega obtoka. Ta naprava onemogoča utrujenost, zaspanost, bolečine v križu in druge tegobe šoferjev. Namenjen je predvsem šoferjem za dolga potovanja, pa tudi uradnikom, ge voznje, pa tudi pri uredu. Pravijo, da so se zlasti pri uredu njih močno obnesle in da je uradniški zaspanosti odzvonilo.

Antibiotiki pospešujejo rast

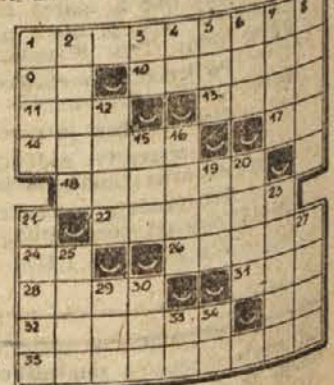
Majhne količine antibiotikov pospešujejo rast telesno zaostalih otrok. To so ugotovili ameriški zdravniki. Poskuse so de-

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. prireditelj, 9. samo, 10. odisej v vodi, 11. prevalec haitijske države, 13. trdi del telesa, 14. cepivo, 17. ljubica boza Zevsa iz grške mitologije, 18. težaka, 22. surovina za izdelovanje usnja (mož.), 24. začetek in konec abecede, 26. značaj, 27. vrstini števnik (sr. spol), 31. poljeki cvet, 32. surovina za barve, 35. predlog, 36. spored.

Navpično: 1. zabava, 2. zamišljen, miren, 3. predlog, 4. kratica za smučarski klub, 5. elektrotehnični pojem, 6. vulkan na otoku Mindanao, 7. manjša naselja, 8. ime pesnika Askercia, 12. čehelji samec, 15. uradna kratica za severnoameriško državo, 16. znan nemški pisatelj (Thomas), 19. gnojni izrastek, 20. država v Aziji, 21. sadni škodljivec, 23. žensko ime, 25. sopraga, 27. prvi letalec, 29. značilni predstavnik neke vrste, 30. skandinavsko moško ime, 33. simbol za kemično prvino Iridij, 34. začetnica naziva slavirga izumitelja in na polju elektrotehnike. Stane Fugina

et, 18. raziti, 22. risati, 24. o. k. j. 25. ikati, 28. brdn, 31. kam, 32. opozor, 33. kn, 36. jeseničan, 2. tenor, 3. en, 4. la, 5. ist, 6. sta, 7. čije, 8. Erato, 13. Avar, 15. Azl, 16. čiat, 19. tak, 20. itak, 21. Dobj, 23. Itaka, 25. krpe, 27. imun, 29. des, 30. Aie, 32. en, 34. kl.

REŠITEV KRIŽANKE objavljene dne 1. marca

Vodoravno: 1. strelšče, 9. me, 10. pastir, 11. Una, 13. tala, 14. kovač, 17.

★ RIDEČA ROZA

55. Od srca se mu je odvalil kamen, ko je videl, kako je vojak zelo zaloputnil pokrov in odšel iz sobe. Šele pozneje je zvedel, da so iskali nekoga ujetnika, ki jim je pobegnil iz zapora. Nemci so ga zato iskali s tako vnemo, ker je bil eden znanih ilegalnih borcov. Sedaj so delo nadaljevali. Po Ivanovem predlogu, ki se je o tem pogovoril še z Blažem in ostalimi člani vodstva, so vse parole, letake in velike napise podpisali z imenom »Rdeča tvojca«. Ivan je vodjem skupine razdelil ves natisnjeni material. Ti so ga potem razdelili med člane svojih trojk. S tem je bilo vse pripravljeno.

56. Ko je bila ura tričetrt na deset, so bile vse skupine na svojih mestih. Čakali so samo še, da bo v tovarnah zatulilo in potem bodo šli na svoje delo. »Danes jim je bomo zagodli, da si bodo zapomnili,« je Ivan rokel Blažu. Bila sta sama. Vse drugo skupine so bile na svojem mestu. »Še bolj jim bomo podkurili pod nogami,« je odvrnil Blaž in stiskal roke v žepih, polnih parol in letakov. Ivan pa je držal pod sukničjem volik napis, ki je bil dolg nekaj metrov. Na njem je pisalo: »Smrt fašizmu – svoboda narodu.« Vtem je zatulilo in stopila sta po ulici; iz žepa so se vsipali listki.

57. Vse je bilo potekalo. Mesto je bilo vse belo od listkov. Ivanu in Blažu je uspelo, da sta nalepila veliko parolo preko glavne ulice. Tudi vse ostale skupine so delo uspešno opravile. Ta večer pa so imeli najtežavnejšo nalogo Francoz in njegova skupina. Morali so prilepiti napis na glavnem kolodvoru. Ko je Francek lepil, je njega in njegovo skupino zasledila železniška policija s psi. Vse so odvrgli in so razbežali vsak na svojo stran. Ves pogon se je usmeril za Francekom, ki jim je bil najbližji. Skočil je na desno. Tam so bili policaji. Obrnil se je. Tudi tam so bili.